

EN HELDAGS-
UTBILDNING
OM SKATTER

Syftet med dagen

- Snabbkurs ur ett policy- och nationalekonomiperspektiv
- Få en förståelse för grunddragen i skattesystemet
- En introduktion till modern skatteforskning och centrala teorier inom optimal beskattning
- Peka på några reformer som enligt forskningen skulle öka tillväxt, investeringar och sysselsättning

Dagens schema

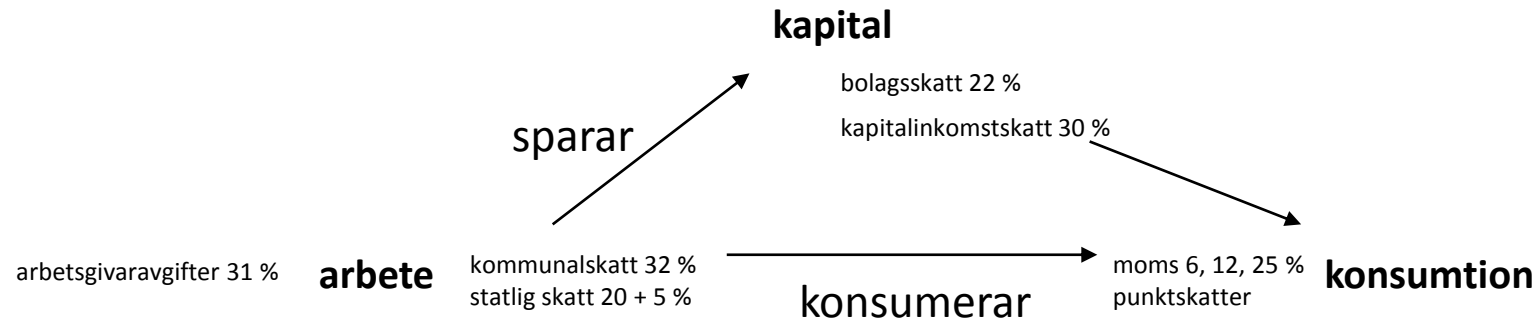
- 10.00–11.00 Pass 1: Skattesystemets struktur och skatt på arbete
- 11.15–12.30 Pass 2: Beteendeeffekter av skatter
- 12.30–13.30 LUNCH
- 13.30–15.00 Gäst: Christian Ekström, vd, Skattebetalarna
Ev. fortsättning på pass 2
Pass 3: Skatt på konsumtion
- 15.15–16.15 Pass 4: Skatt på kapital
- 16.15–16.30 Avslutning och sluttest

Om mig

- Chefsekonom på Timbro sedan maj 2017
- Disputerade vid Uppsala universitet på avhandlingen "Essays on Income Taxation and Wealth Inequality" i oktober
- Forskade på Lafferkurvan, beteendeffekter av skatter på arbete och påverkan på skatteintäkterna

Pass 1: Skattesystemets struktur och skatt på arbete

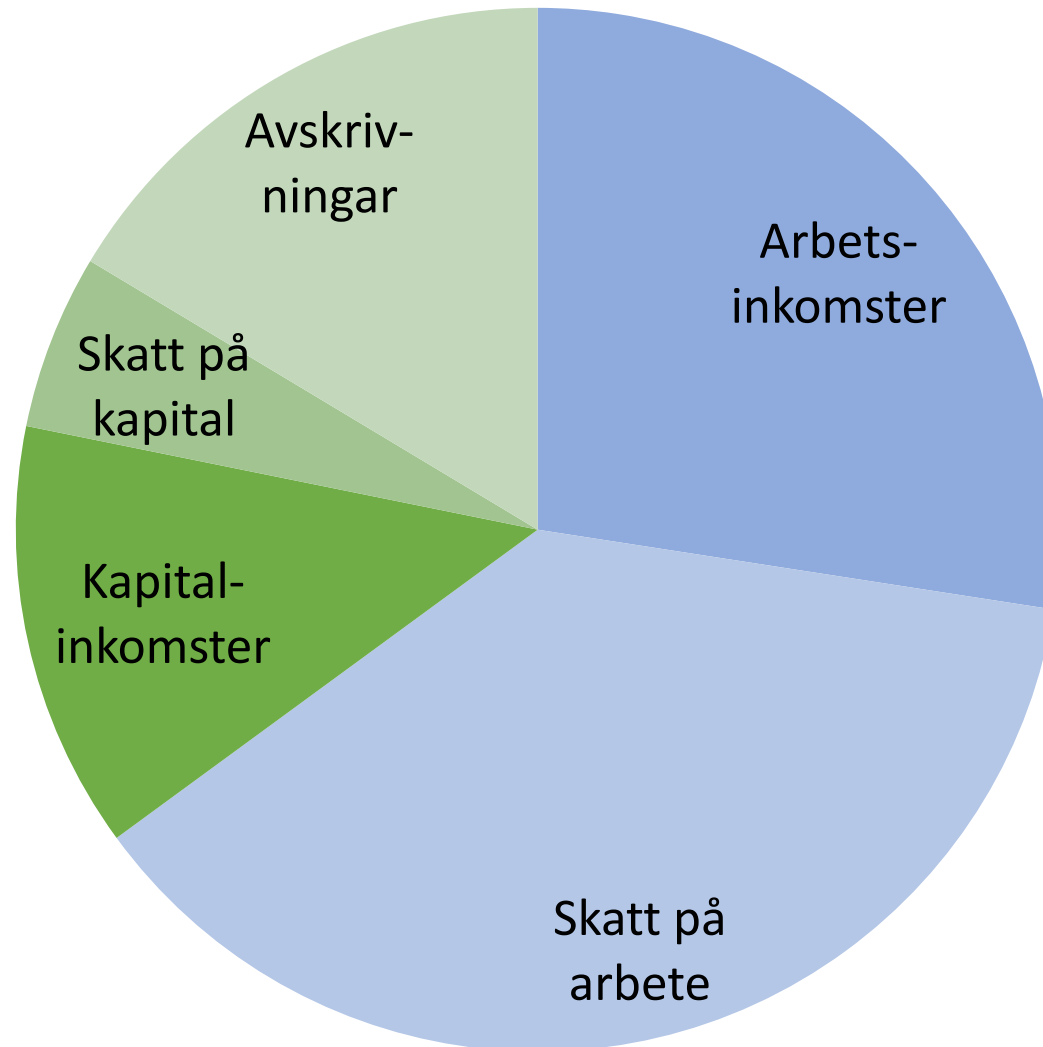
Skattesystemet

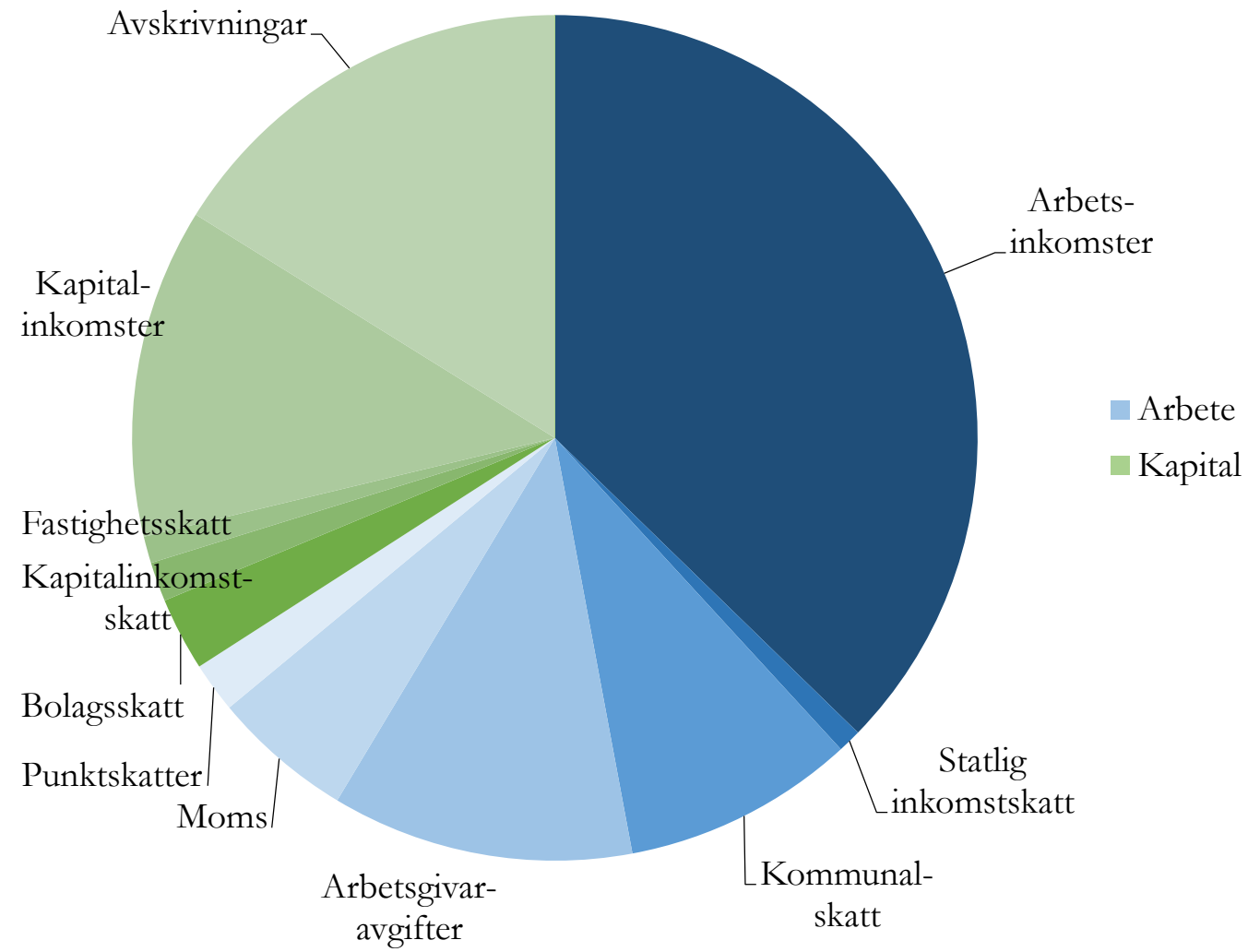
Slutsatser av diagrammet

- Man jobbar för att kunna konsumera.
- Skatter på konsumtion gör det mindre lönsamt att arbeta.
- Något förenklat (tänk bort utländska turister etc.) spelar det ingen roll om man beskattar arbetsinkomster eller konsumtion.
- Kapitalbeskattning är dubbelbeskattning av inkomster som redan beskattades när de tjänades in.

Skatternas andel av BNP

Skatternas andel av BNP

Skatter i budgeten

- Hela den offentliga sektorns skatteintäkter redovisas i statsbudgeten
- Guldgruva: "Specifikation av budgetens utgifter och inkomster", bilaga till budgetpropositionen
- Hur finansdepartementet beräknar budgetpåverkan av skatteförändringar framgår i beräkningskonventionerna, som släpps varje år.
- Var i budgeten olika skatter redovisas framgår i Inkomstloggaren från Ekonomistyrningsverket.

Skatter ur juridiskt perspektiv

- Beskattning måste ha stöd i lag: "Riksdagen stiftar lag, beslutar om skatt till staten och bestämmer hur statens medel ska användas." (1 kap 4 § regeringsformen)
- EU-rätten har inte så stor inverkan på det svenska skattesystemet, förutom att skatterna inte får diskriminera andra medlemsstater eller hindra den fria rörligheten
- Ett undantag: momsens regler bygger på gemensamma EU-regler

Huvudsakliga skattelagar

- Inkomstskattelagen (kommunalskatt, statlig inkomstskatt, kapitalinkomstskatt, bolagsskatt)
- Socialavgiftslagen och lagen om allmän löneavgift (arbetsgivaravgifter)
- Mervärdesskattelagen (bygger på mervärdesskattedirektivet)
- Lagen om skatt på energi, lagen om alkoholskatt, lagen om tobaksskatt
- Vägtrafikskattelag (fordonsskatt)
- Lagen om statlig fastighetsskatt och lagen om kommunal fastighetsavgift

Inkomstskatt

- Fler skatter än man kan tro är inkomstskatter ur juridiskt perspektiv.
- Samma princip: skattepliktiga intäkter – avdragsgilla kostnader = taxerad inkomst
- Inkomstskatter:
 - Kommunal inkomstskatt
 - Statlig inkomstskatt på [höga] förvärvsinkomster
 - Statlig skatt på kapitalinkomster
 - Statlig skatt på juridiska personers inkomst av näringsverksamhet (bolagsskatt, *corporate income tax*)

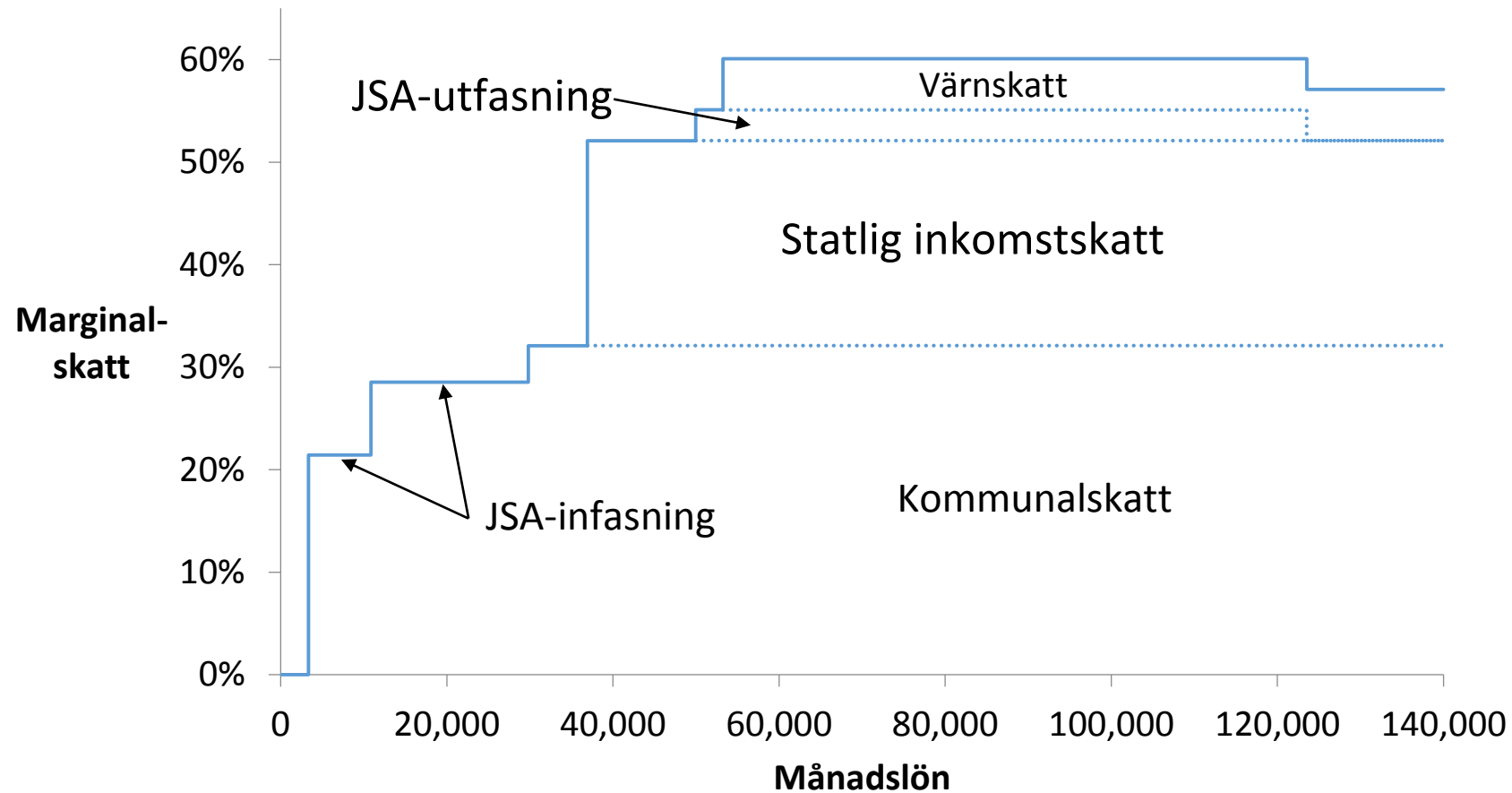
Inkomstskatt

	Inkomstskatt		
	Tjänst	Närings- verksamhet	Kapital
Fysisk person	Kommunal och statlig inkomstskatt (se nästa sida)		Kapitalinkomstskatt (30 %)
Juridisk person		Bolagsskatt (22 %)	

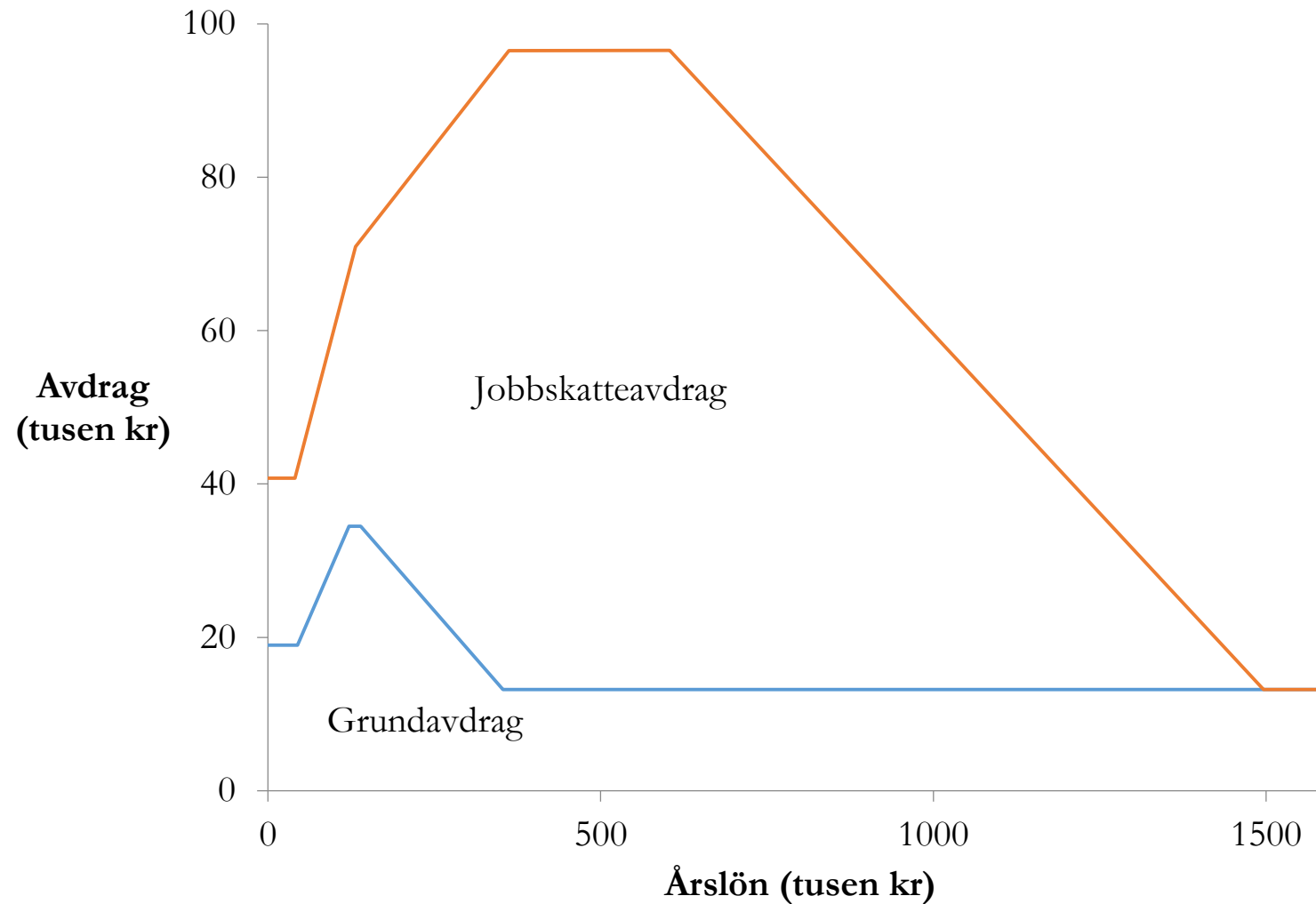
Beräkning av skatt på förvärvsinkomst för fysisk person

Inkomst av tjänst
+ Inkomst av näringsverksamhet (enskild firma eller handelsbolag)
– Allmänna avdrag
= Fastställd förvärvsinkomst
– Grundavdrag
= Beskattningsbar förvärvsinkomst
× Kommunalskattesatsen
+ Statlig inkomstskatt (20/25 % på del som överstiger skiktgräns)
– Skattereduktioner (jobbskatteavdrag, RUT, ROT etc.)
= Slutlig skatt

Dagens inkomstskatt

Grundavdrag och jobbskatteavdrag

Grundavdraget

Fastställd förvärvsinkomst	Grundavdrag
– 0,99 PBB	0,423 PBB
0,99 PBB – 2,72 PBB	0,225 PBB+0,2 FFI
2,72 PBB – 3,11 PBB	0,770 PBB
3,11 PBB – 7,88 PBB	1,081 PBB–0,1 FFI
7,88 PBB –	0,293 PBB

Prisbasbeloppet (PBB) är 44 800 kr i år.

Jobbskatteavdraget

Arbetsinkomst per år	Skattereduktion
–0,91 PBB	$(AI - GA) \times KI$
0,91 PBB–2,94 PBB	$(0,91 \text{ PBB} + 0,332 \times (AI - 0,91 \text{ PBB}) - GA) \times KI$
2,94 PBB–8,08 PBB	$(1,584 \text{ PBB} + 0,111 \times (AI - 2,94 \text{ PBB}) - GA) \times KI$
8,08 PBB–13,54 PBB	$(2,155 \text{ PBB} - GA) \times KI$
13,54 PBB–	$\max\{0, (2,155 \text{ PBB} - GA) \times KI - 0,03 \times (AI - 13,54 \text{ PBB})\}$

PBB: prisbasbelopp (i år 44 800 kr), AI: arbetsinkomst, GA: grundavdrag, KI: kommunal inkomstskattesats

Källa: 67 kap. 7 § inkomstskattelagen

Arbetsgivaravgifter

- Arbetsgivare betalar arbetsgivaravgifter (31,42 %) för sina anställda
- Egenföretagare betalar egenavgifter (28,97 %)
- Samlingsnamnet är socialavgifter
- Enligt ekonomisk teori tas arbetsgivaravgifterna från löneutrymmet och betalas därför i slutändan av löntagarna
- Bekräftas i forskning: lägre arbetsgivaravgifter leder till högre löner
- Annars skulle politikerna kunna styra lönerna genom att växla mellan inkomstskatt/arbetsgivaravgifter

Arbetsgivaravgifterna

Avgift	Intäkter (mdr)	Skattesats
Allmän löneavgift	168	10,72%
Sjukförsäkringsavgift	83	4,35%
Föräldraförsäkringsavgift	45	2,60%
Arbetsskadeavgift	5	0,20%
Efterlevandepensionsavgift	20	0,70%
Arbetsmarknadsavgift	44	2,64%
Ålderspensionsavgift	186	10,21%
Summa	555	31,42%

Socialförsäkringsförmåner

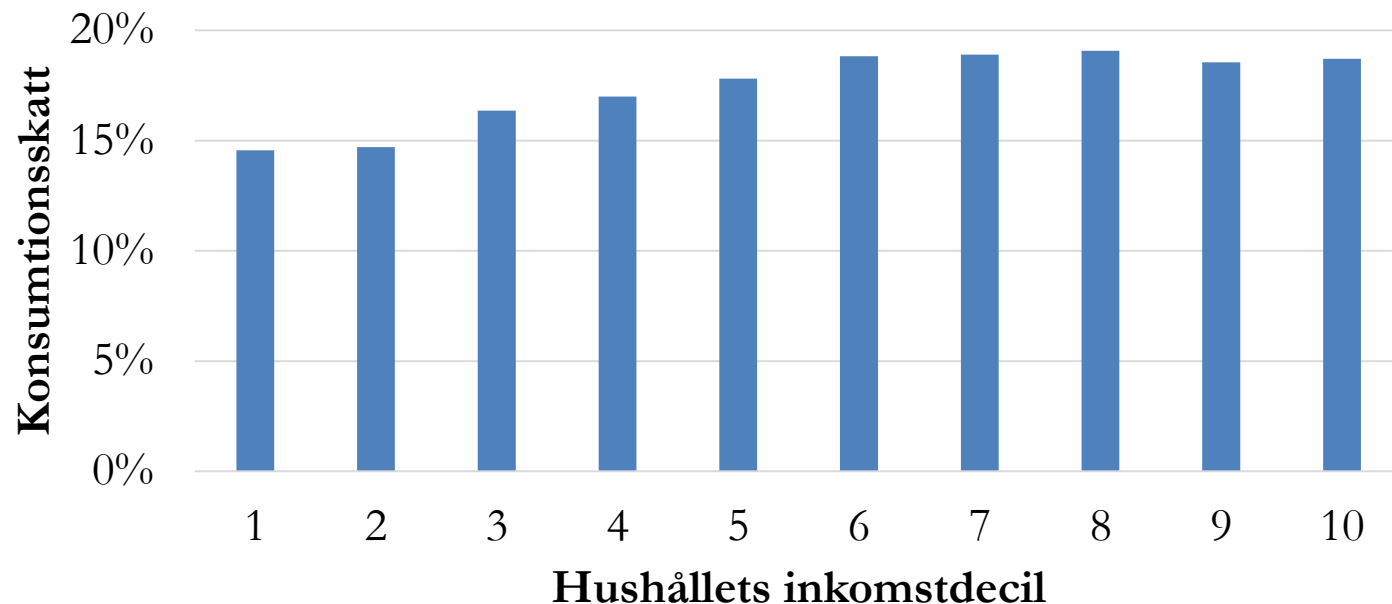
- Den som har högre inkomst får också högre pension och högre ersättning vid t.ex. arbetslöshet
- Detta påverkar viljan att arbeta
- Men bara upp till ett tak:
 - Pensionsavsättningen är 17,21 % upp till 500 000 kr/år (8,07 IBB)
 - Taket i föräldraförsäkringen är 450 000 kr/år (10 PBB)
 - Taket i sjukförsäkringen är 340 000 kr/år (7,5 PBB)
 - Taket för a-kassa är 300 000 kr/år

Är arbetsgivaravgifterna försäkringspremier?

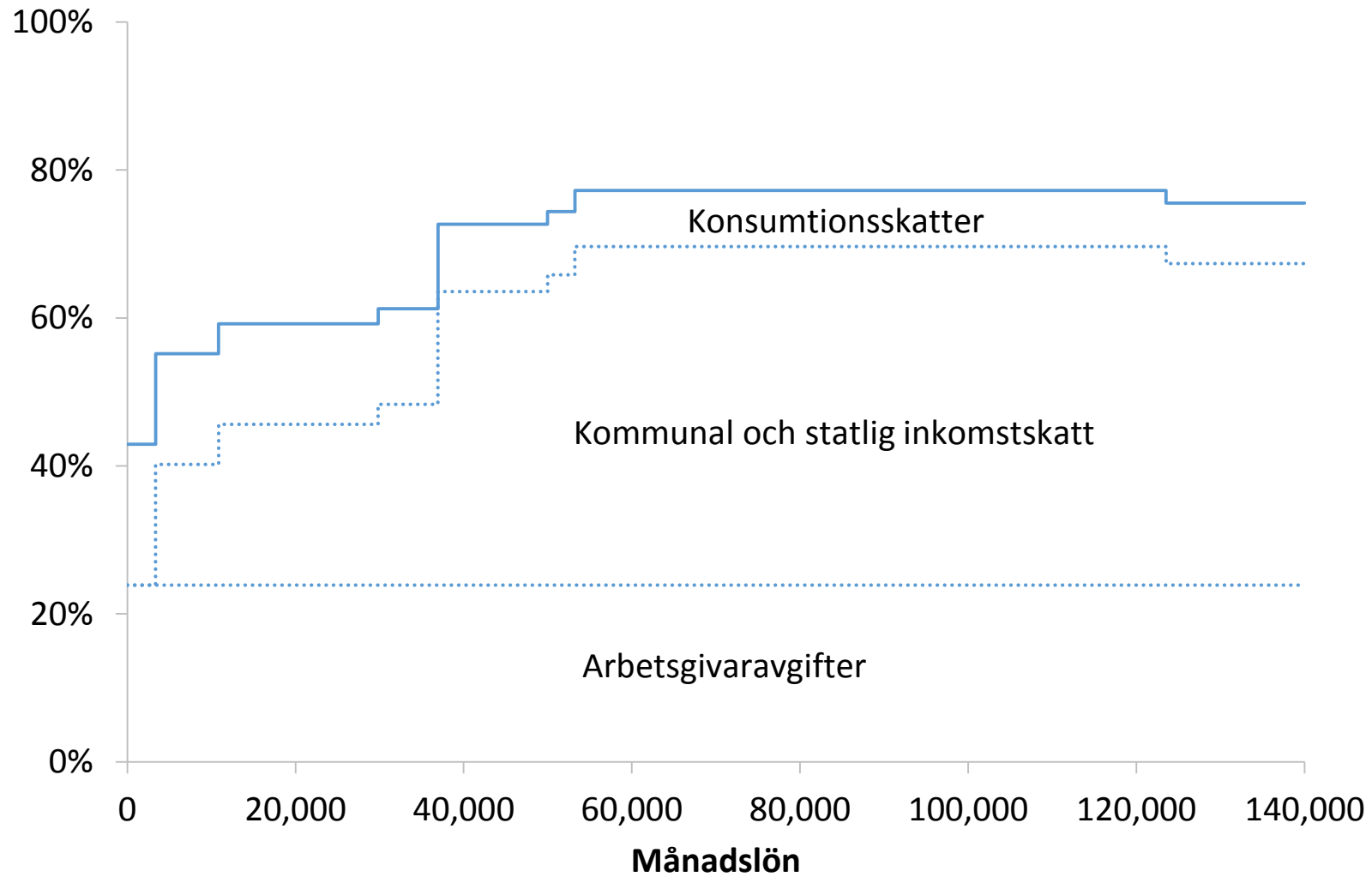
- Rent juridiskt finansieras socialförsäkringarna genom arbetsgivaravgifterna, men kopplingen är numera svag
- Skattesatserna för sjukförsäkringsavgift etc. sätts så att statens totala intäkter motsvarar statens totala utgifter för sjukförsäkringen etc.
- På individnivå ger detta en dålig indikation på vilken försäkringsförmån individen kan sägas få
- Men ibland pratas det ändå om "förmånsdelen av arbetsgivaravgifterna" och att socialförsäkringarna skulle vara överfinansierade
- Den allmänna löneavgiften är "skattedelen" och sätts så att totalen blir 31,42 procent

Skatter på konsumtion

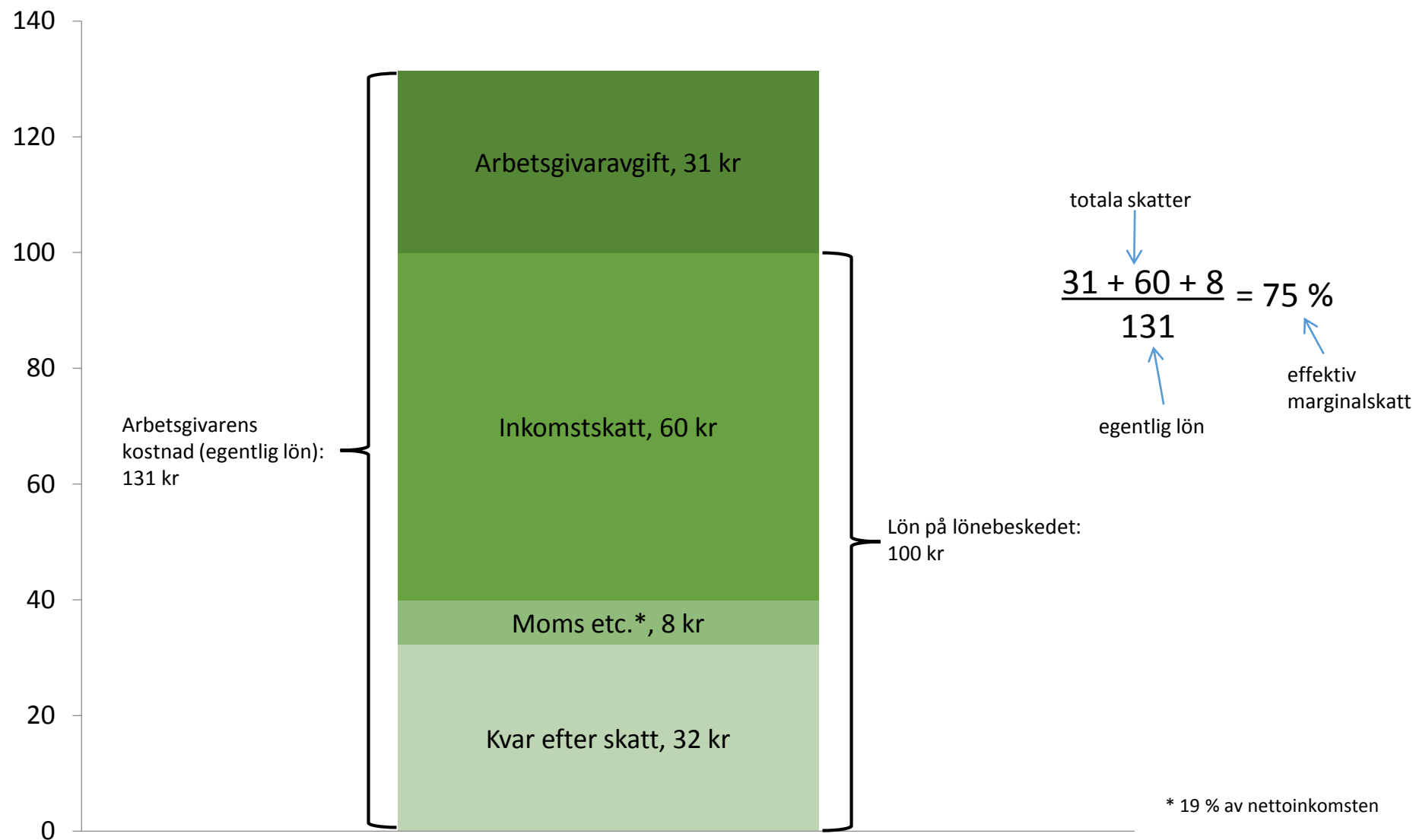
- Även skatter på konsumtion minskar viljan att arbeta
- Jag beräknar att den genomsnittliga skatten på konsumtion (moms och punktskatter) är 19 %
- Möjligtvis lägre för lägre inkomster:

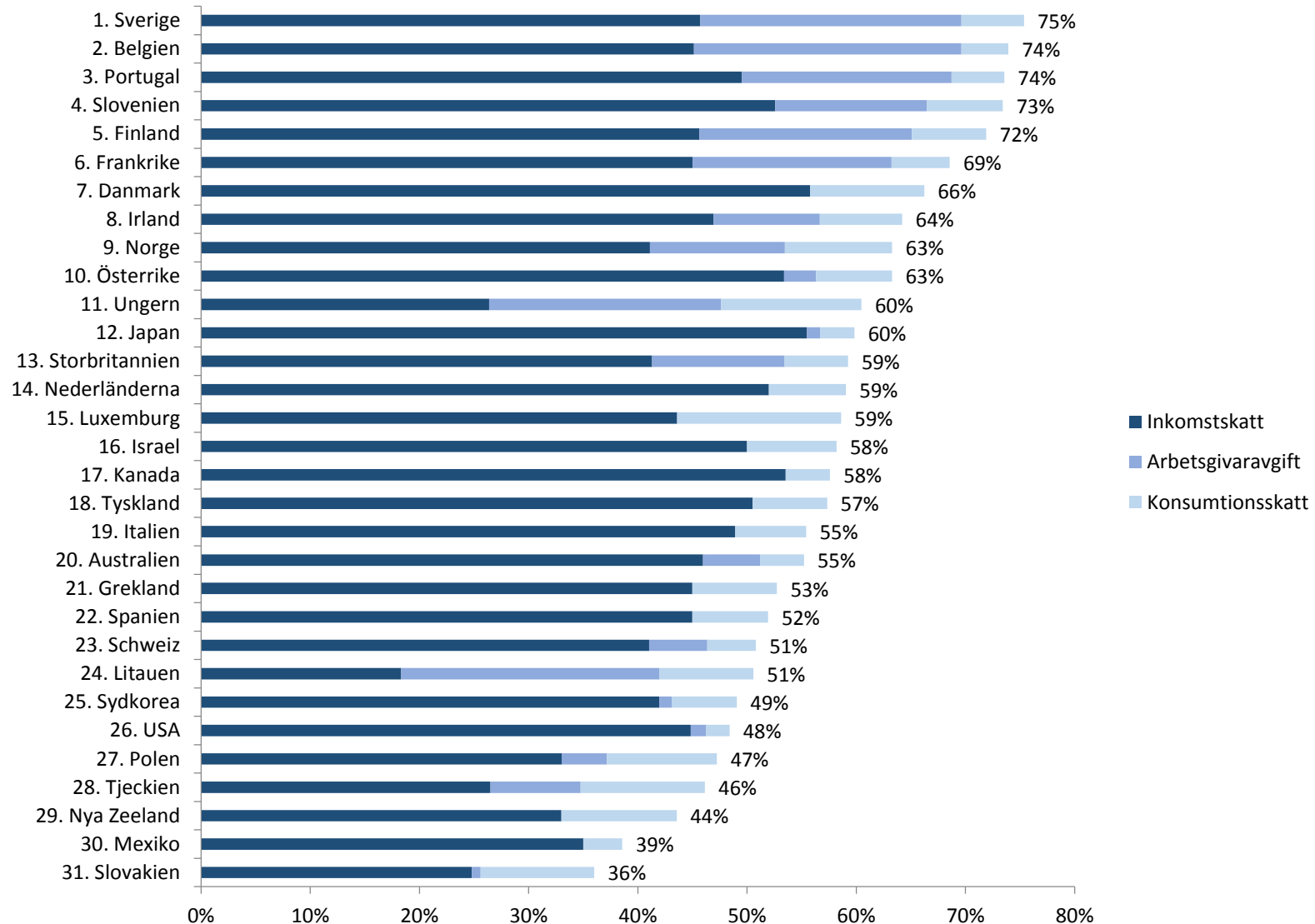
Effektiv marginals katt

Effektiv marginals katt på höga inkomster

Skatt på höga inkomster internationellt

Litteratur

- Ekonomistyrningsverket, *Inkomstliggaren*
- Finansdepartementet, "Specifikation av statsbudgetens utgifter och inkomster"
- Finansdepartementet, *Beräkningskonventioner 2017*
- Fritz Englund, Alexander & Lundberg, Jacob, "Världens högsta marginals katt"
- Inkomstskattelagen (1999:1229)
- Lundberg, Jacob, "Den totala marginals katten ligger på 75 procent", *Smedjan*
- Pirttilä, Jukka & Selin, Håkan, "Skattepolitik och sysselsättning: Hur väl fungerar det svenska systemet?", bilaga till Långtidsutredningen 2011
- Sørensen, Peter Birch, *Swedish Tax Policy: Recent Trends and Future Challenges*

Frågor

PAUS

Pass 2: Skatt på arbete och beteendeförändringar

Samhällsekonomisk kostnad av beskattning

- Skatterna driver in en kilt mellan vad individen tjänar och vad samhället tjänar på ekonomisk aktivitet
- Effektiv marginalsatt kallas därför ibland skattekill
- Adam Smiths osynliga hand: den som agerar i sitt egenintresse agerar också i samhällets intresse
- Skatterna gör så att människors beteende inte sammanfaller med det samhällsekonomiskt optimala
- Ju mer skatterna påverkar människors beteende, desto större samhällsekonomisk kostnad av beskattning

Hur påverkar skattesystemet löntagarna?

- Effekten på viljan att arbeta är den enskilt viktigaste effekten av skattesystemet, eftersom arbete utgör två tredjedelar av BNP och ännu större andel av skatteintäkterna.
- Skattesystemet påverkar två beslut:
 - Extensiva marginalen: arbeta eller inte?
 - Intensiva marginalen: arbeta lite extra? (mer generellt: öka inkomsten något?)

Intensiva och extensiva marginalen

Marginal	Relevant skattemått	Högsta svenska skattenivå	Mått på beteendeförändringar	Rimlig uppskattning
Extensiva marginalen	Deltagandeskatten (<i>participation tax rate</i>)	86 % (arbetslösa med månadslön 25 000 kr)	Deltagandelasticiteten (<i>participation elasticity</i>)	0,15 (i snitt)
Intensiva marginalen	Effektiva marginals skatten (<i>effective marginal tax rate</i>)	75 % (höginkomsttagare)	Skattebaselasticiteten (<i>taxable income elasticity</i>)	0,2

Extensiva marginalen

- Relevant skattemått: deltagandeskatt

- $\text{deltagandeskatt} = \frac{\text{statens vinst av arbete}}{\text{samhällets vinst}} =$

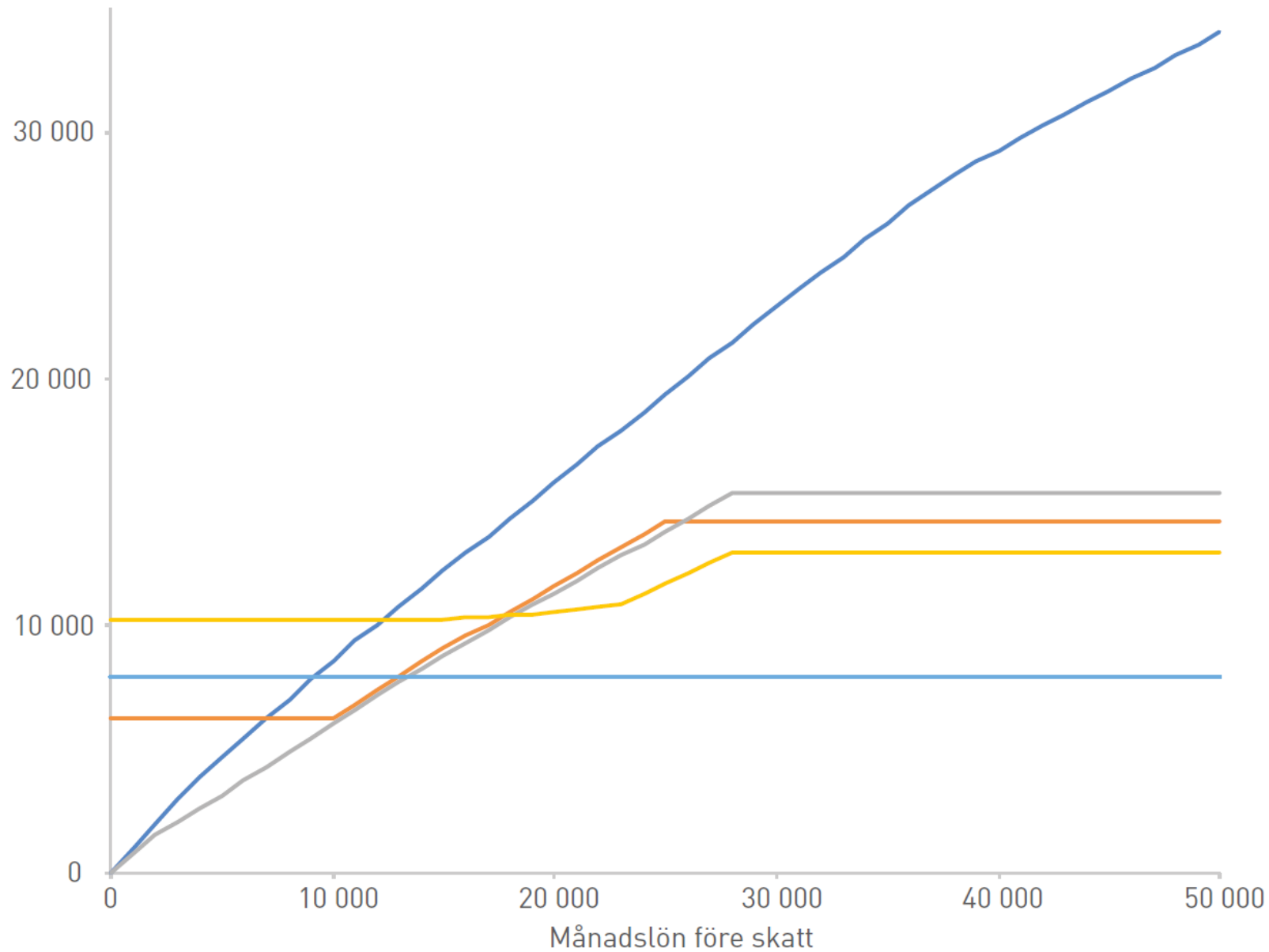
$$\frac{\text{skatt på arbete} + \text{bidrag vid icke-arbete}}{\text{bruttolön}} = 1 - \frac{\text{den enskildes vinst av arbete}}{\text{bruttolön}}$$

- Om jag tar ett jobb, hur mycket tar staten genom skatt och minskade bidrag och hur mycket får jag behålla?

Deltagandeskatt vid 22 000 kr i månadslön

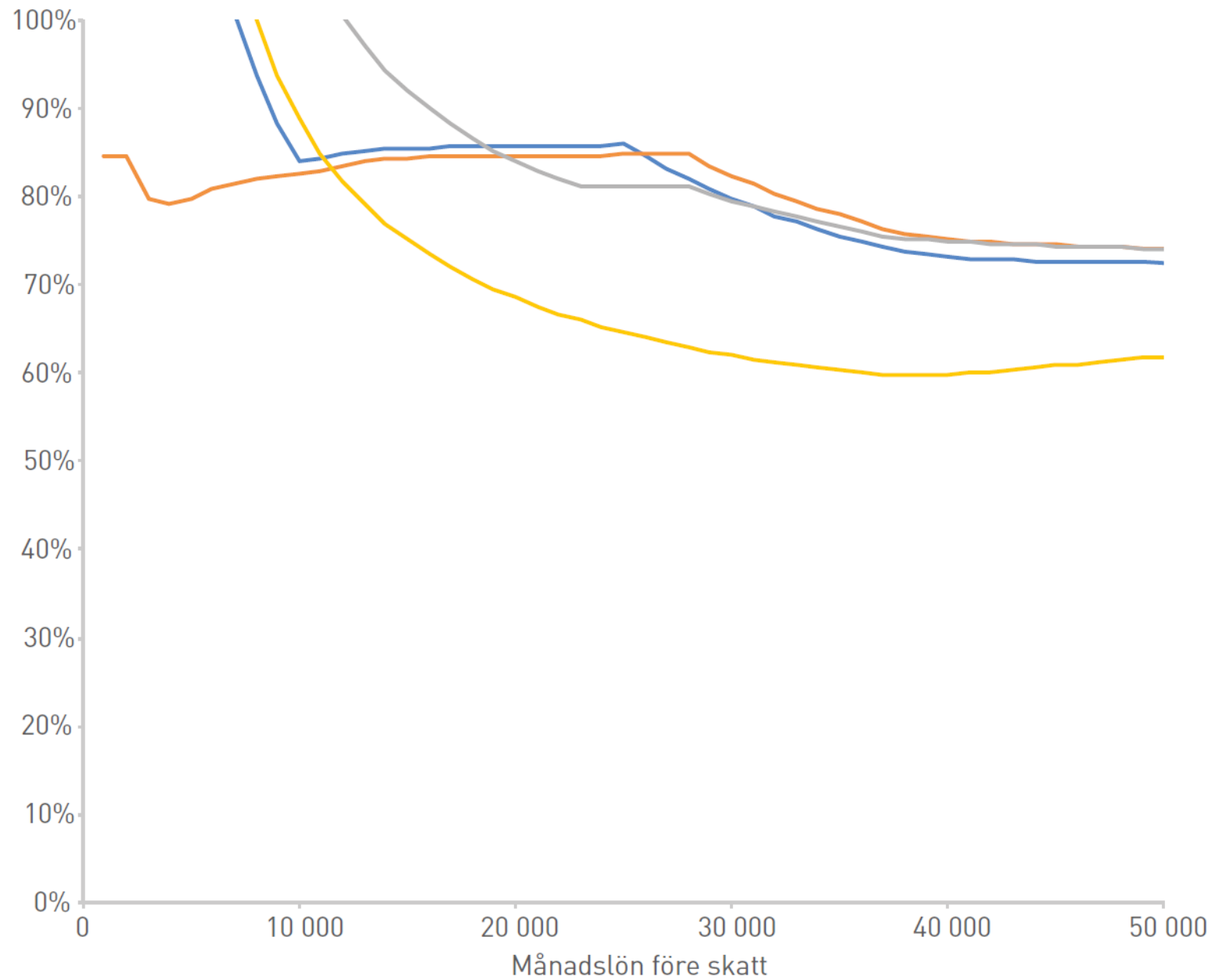
- En person står och väger mellan jobb och a-kassa
- Personens bidrag till samhällsekonomin går från 0 till 28 900 kr (lön plus arbetsgivaravgift) om hon börjar arbeta
- Hur fördelas detta mellan staten och den enskilde?
- Individen: från 11 900 kr till 16 000 kr – ökning med 4 100 kr
- Staten: från –11 900 kr till +12 900 kr – ökning med 24 800 kr
- 86 procent av vinsten går till staten
- Deltagandeskatten är 86 procent

Månadsinkomst
efter skatt

Lön A-kassa Sjukpenning Sjukersättning Försörjningsstöd

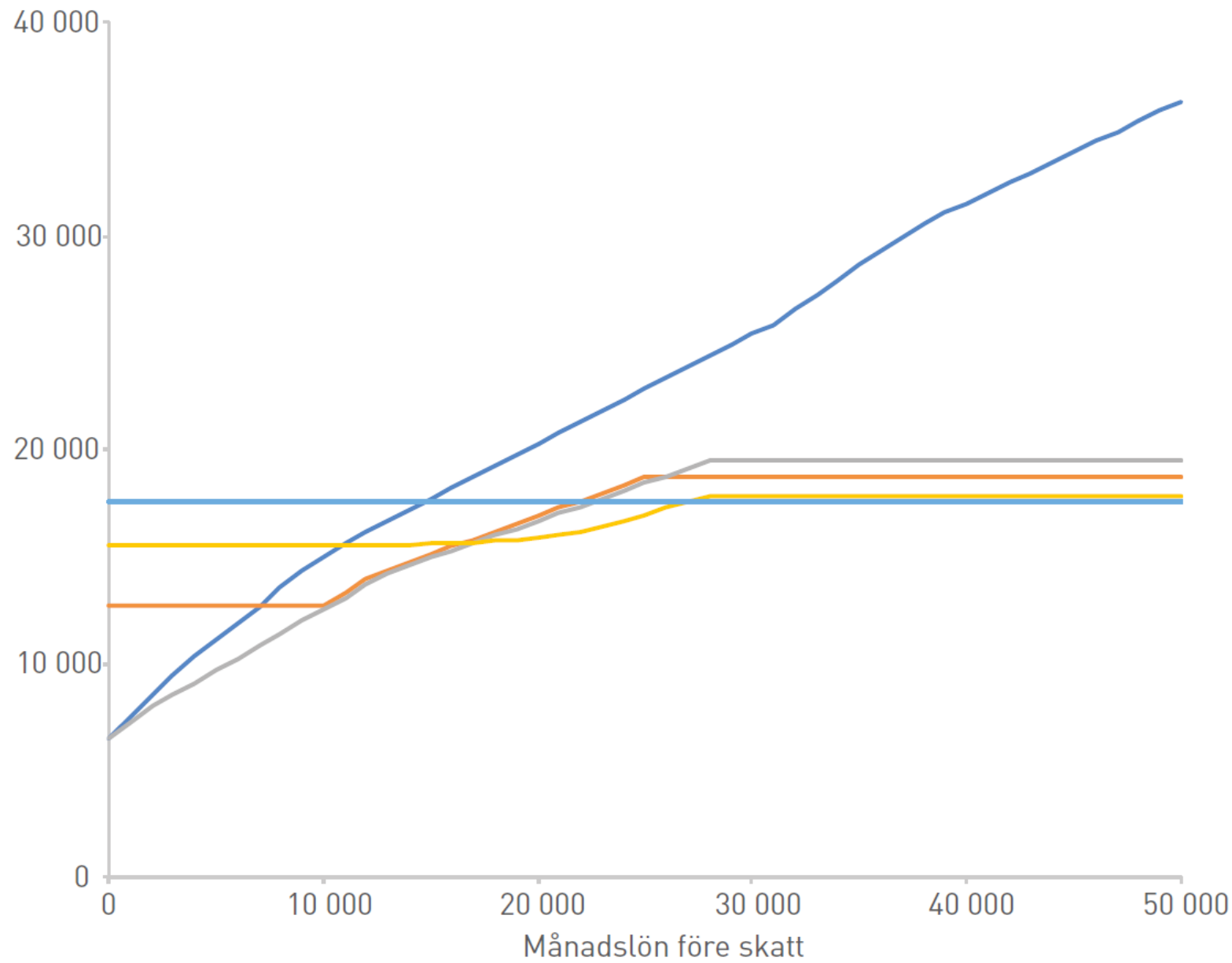
Deltagandeskatt

A-kassa Sjukpenning Sjukersättning Försörjningsstöd

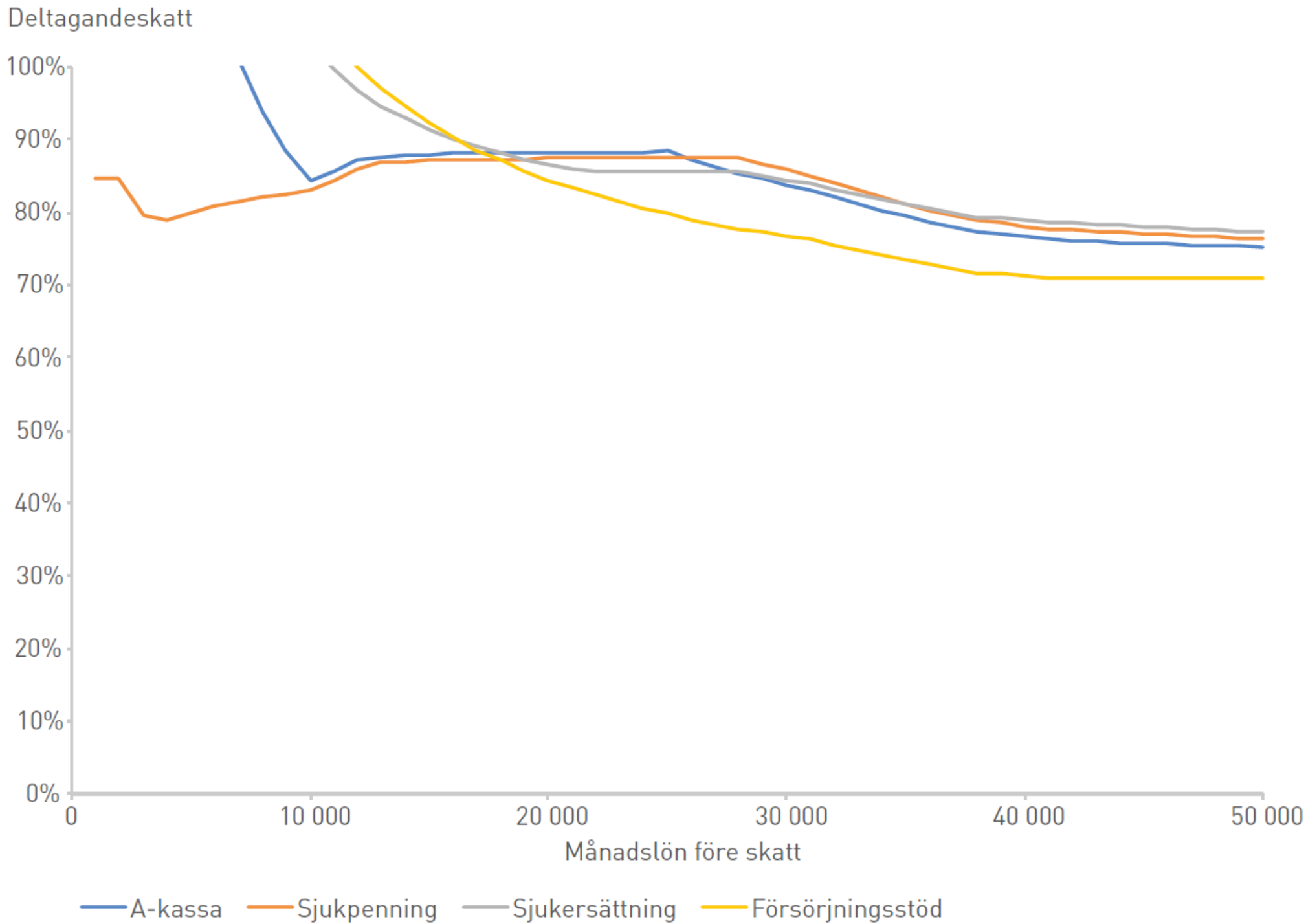
Ensamstående
förälder med två barn

Disponibel inkomst
per månad

Lön A-kassa Sjukpenning Sjukersättning Försörjningsstöd

Ensamstående
förälder med två barn

Extensiva marginalen

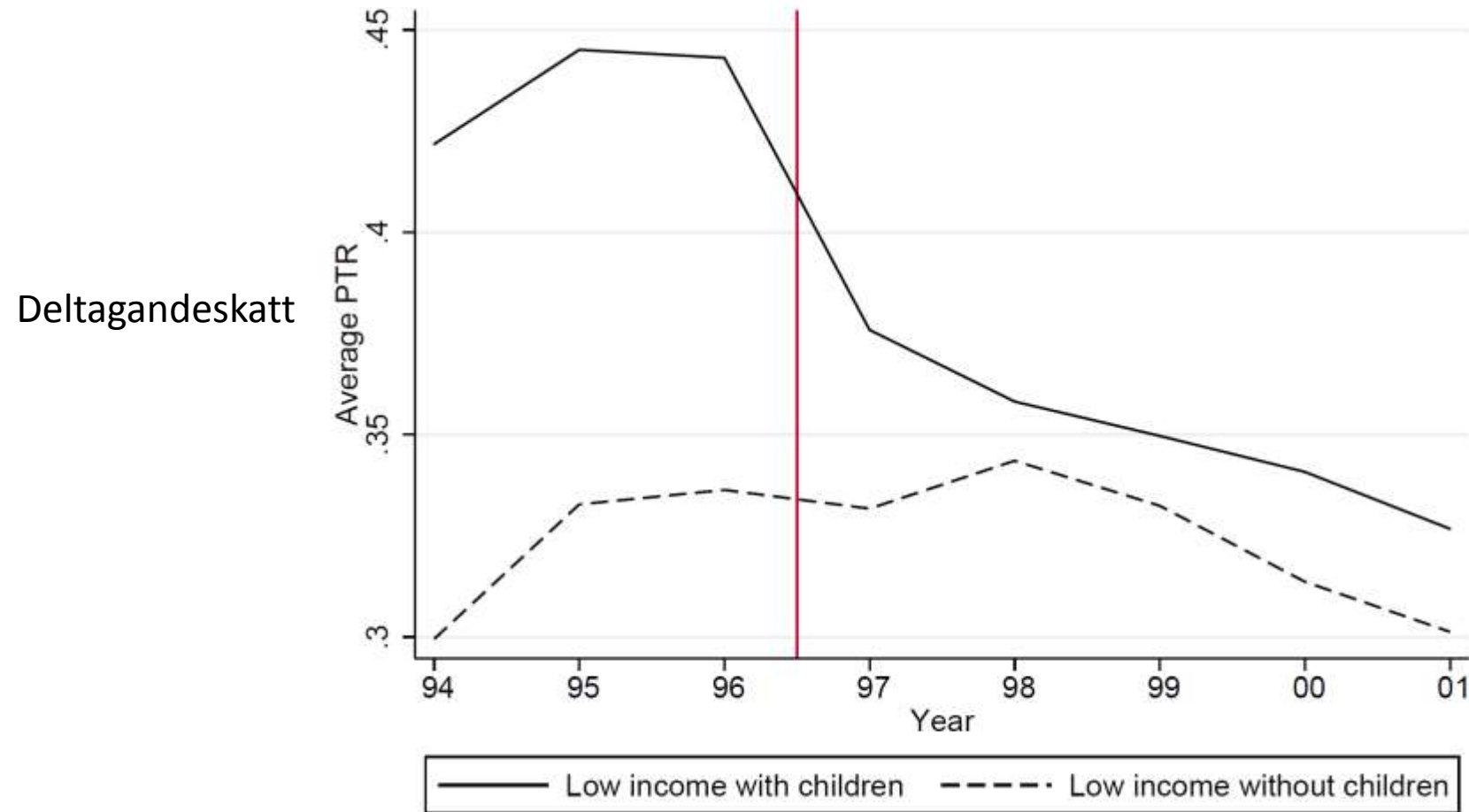
- Mått på beteendeförändringar:

$$\text{deltagandeelasticitet} = \frac{\% \text{ förändring i arbetskraftsdeltagande}}{\% \text{ förändring av } (100\% - \text{deltagandeskatt})}$$

- Exempel: Deltagandeskatten faller från 90 till 85 procent.
- Andelen som individen får behålla stiger alltså från 10 till 15 procent, en ökning med 50 procent.
- Anta att deltagandeelasticiteten är 0,15.
- Ökningen av arbetskraftsdeltagandet till följd av skattesänkningen blir då $50 \text{ procent} \times 0,15 = 7,5 \text{ procent}$.

Extensiva marginalen: forskning

Reform av bostadsbidraget till barnfamiljer 1997:

Bastani, Spencer, Moberg, Ylva & Selin, Håkan (2016), "Estimating participation responses using transfer program reform", IFAU Working Paper 2016:1.

Extensiva marginalen: forskning

Reform av bostadsbidraget till barnfamiljer 1997:

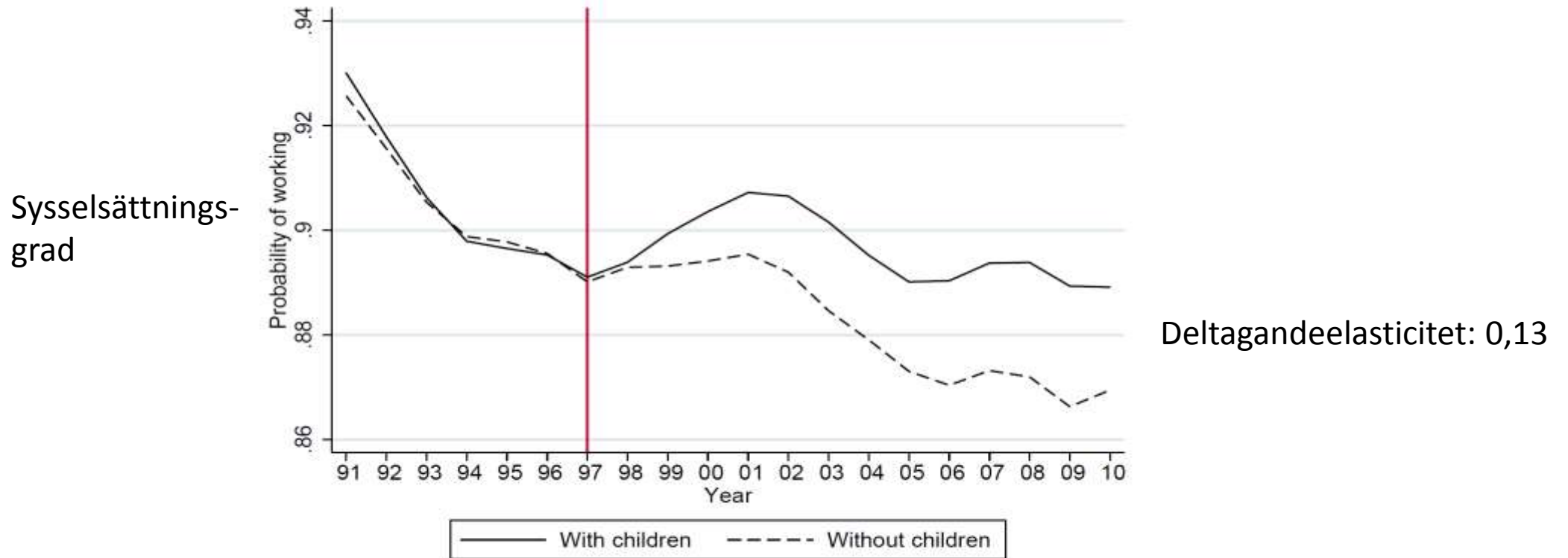

Figure 3: (Graphical reduced form evidence and long term trends). Female participation (share with positive earnings) in low income households where the husband participates in the labor force.

Bastani, Spencer, Moberg, Ylva & Selin, Håkan (2016), “Estimating participation responses using transfer program reform”, IFAU Working Paper 2016:1.

Intensiva marginalen

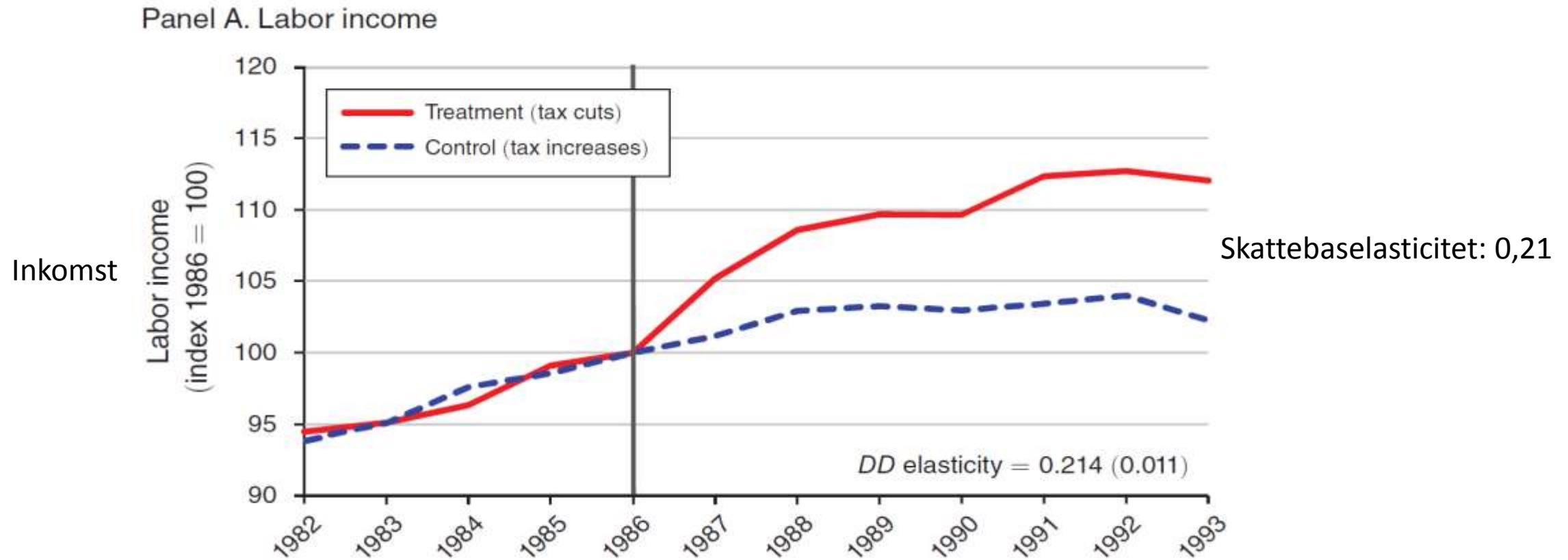
- Relevant skattemått: effektiv marginals katt – om min inkomst ökar med 100 kr, hur mycket går i skatt och hur mycket får jag behålla?
- Mått på beteendeförändringar:
$$\text{skattebaselasticitet} = \frac{\% \text{ förändring i taxerad inkomst}}{\% \text{ förändring av } (100\% - \text{effektiv marginals katt})}$$
- Uppskattas i "new tax responsiveness literature" (1995–): Hur förändras skattebetalarnas taxerade inkomst vid en skattehöjning/-sänkning?
 - Internationellt: Se Saez m.fl. (2012)
 - Sverige: Se Flood (2016)

Varför minskar taxerade inkomsten?

- Lägre arbetstid
- Mindre ansträngning på jobbet
- Större sannolikhet att tacka nej till chefsjobb, arbete på annan ort etc.
- Mer skatteplanering (t.ex. starta aktiebolag)
- Fler avdrag
- Mer svartjobb

Intensiva marginalen: forskning

Dansk skattereform 1986:

Kleven, Henrik Jacobsen & Schultz, Esben Anton (2014), "Estimating Taxable Income Responses Using Danish Tax Reforms", *American Economic Journal: Economic Policy*, 6 (4).

Skattebaselasticitet – exempel

- Om värnskatten avskaffades skulle högsta marginals-katten sjunka från 60 till 55 procent
- Den andel som individen får behålla stiger från 40 till 45 procent – en ökning med 13 procent
- Om elasticiteten är 0,2 kommer snittinkomsten för berörda individer att stiga med 2 procent ($13 \% \times 0,2 \approx 2 \%$).

Hur påverkas skatteintäkterna?

skatteintäkt = skattesats $\times$ taxerad inkomst

- skattesats $\downarrow \Rightarrow$ taxerad inkomst $\uparrow$
- Skattesänkningar är i regel helt eller delvis självfinansierande genom dynamiska effekter.
- Självfinansieringsgrad: I hur hög grad betalar en skattesänkning för sig själv? Vid skattehöjning, hur stor del av de ökade intäkterna försvinner på grund av dynamiska effekter?

Självfinansieringsgrad: exempel (platt skatt)

- Anta att de totala taxerade inkomsterna (skattebasen) är 100 miljoner
- Skattesatsen sänks från 70 till 60 %. Statiskt räknat (om vi håller skattebasen konstant) är intäktsförlusten 10 miljoner.
- På 100 kr ökar det som skattebetalaren får behålla från 30 till 40 kr, en ökning med 33 %.
- Om vi antar en elasticitet på 0,2 kommer skattebasen att öka med $0,2 \times 33 \% = 7 \%$, alltså med 7 miljoner till 107 miljoner.
- Ökningen av skattebasen höjer skatteintäkterna med $60 \% \times 7 \text{ miljoner} = 4 \text{ miljoner}$ (dynamiska effekter)
- $\text{självfinansieringsgrad} = \frac{\text{dynamiska effekter}}{\text{statisk intäktsförlust}} = \frac{4 \text{ milj}}{10 \text{ milj}} = 40\%$

Självfinansieringsgraden

- Självfinansieringsgraden visar samhällskostnaden av beskattning
- Skattebetalarna vinner 10 miljoner, staten förlorar 6 miljoner
- Platt skatt är ett förenklat exempel. Med en progressiv inkomstskatt måste man ta hänsyn till de olika brytpunkterna, antal personer inom olika inkomstintervall etc.

Beskattning som en läckande hink

“[T]he money must be carried from the rich to the poor in a leaky bucket. Some of it will simply disappear in transit, so the poor will not receive all the money that is taken from the rich. ... Suppose 10 percent leaks out ... Should society still make the switch? If 50 percent leaks out? 75 percent? ... Where would you draw the line? Your answer cannot be right or wrong – any more than your favorite flavor of ice cream is right or wrong.

Of course, the leak represents an inefficiency. The inefficiencies of real-world redistribution include the adverse effects on the economic incentives of the rich and the poor...” (Okun, 1975)

Några skatteförändringar

Reform	Omfattning (mdr)	Självfinansieringsgrad	Sysselsättnings-effekt (tusental)
Avskaffa jobbskatteavdraget	81	21%	−128
Amerikanskt EITC	−38	−16%	149
Högt jobbgrundavdrag	−38	20%	70
Höjd kommunalskatt (1 %)	14	43%	−13
Avskaffad statlig skatt	−38	102%	2
Avskaffad värnskatt	−4	167%	0

Källa: Lundberg, Jacob (2017), "Analyzing tax reforms using the Swedish Labour Income Microsimulation Model", opublicerat manuskript, Uppsala universitet

Dynamiska effekter – skatt på höga inkomster

- Dynamiska effekter vid förändringar av den högsta marginals-katten går att analysera relativt enkelt
- Den effektiva marginals-katten för höginkomsttagare i Sverige är 75 %

Dynamiska effekter – skatt på höga inkomster

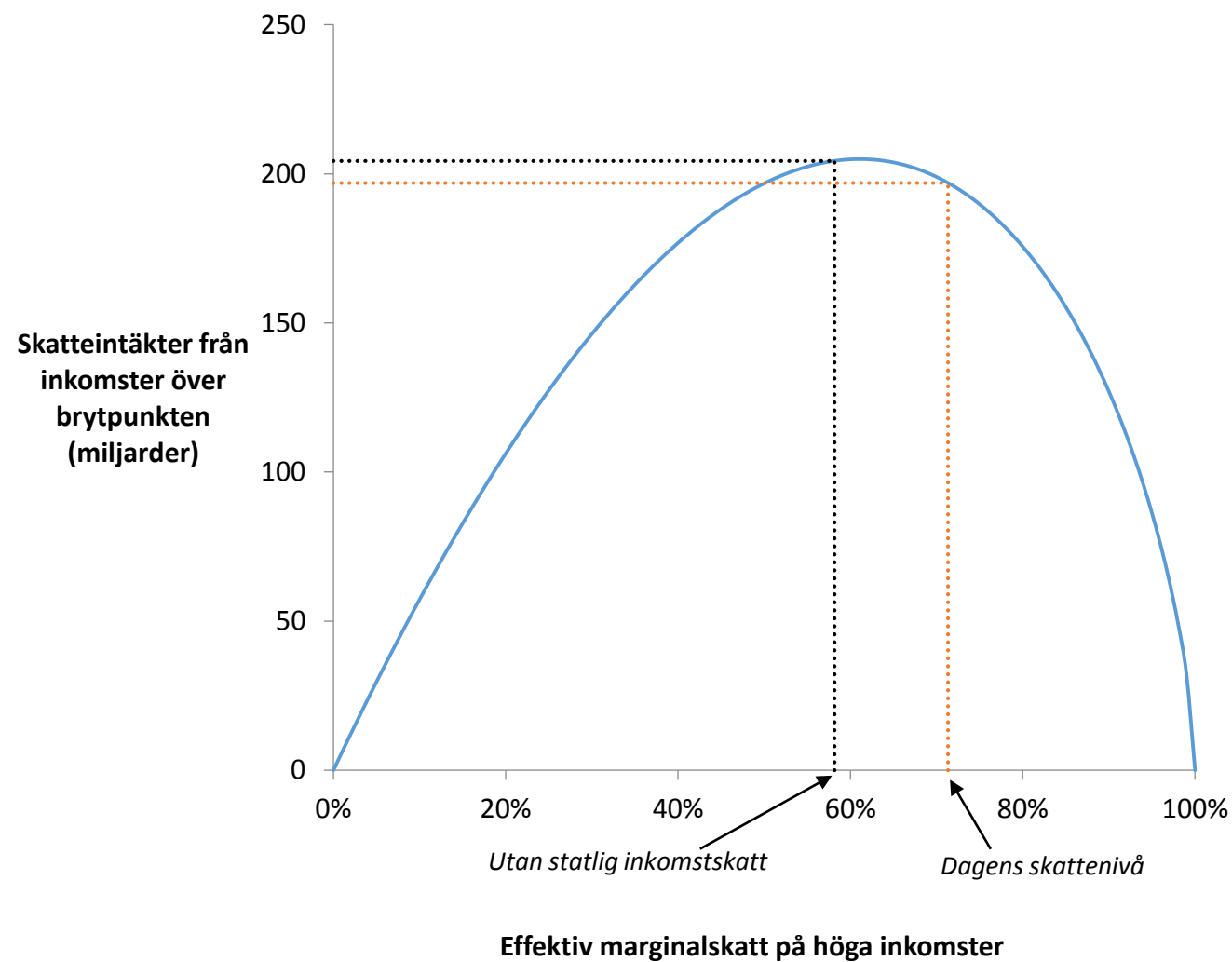
Beror på två parametrar:

- Skattebaselasticitet: $\varepsilon = 0,2$
- Paretoparameter: $\alpha = \frac{\text{snittinkomst över brytpunkt}}{\text{snittinkomst} - \text{brytpunkt}} = \frac{658860}{658860 - 452100} = 3,18$
- Ju högre skattebaselasticitet, desto större dynamiska effekter
- Ju högre Paretoparameter, desto lägre snittinkomst har höginkomsttagare, och desto mindre skattepengar får man av att beskatta dem

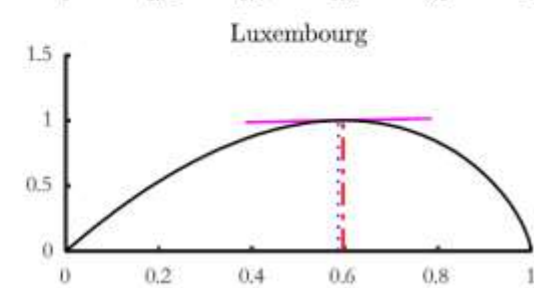
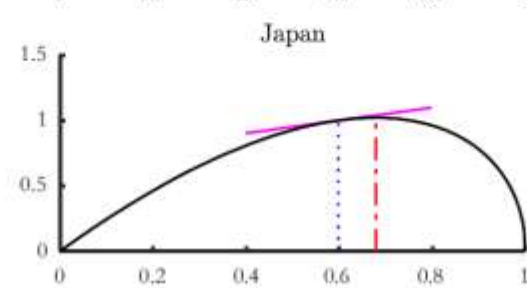
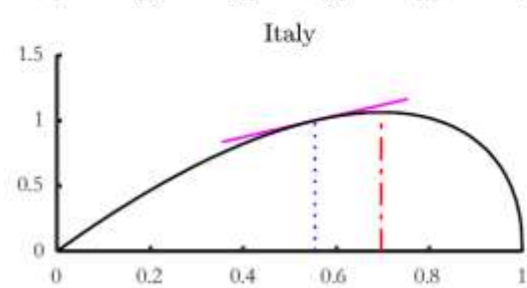
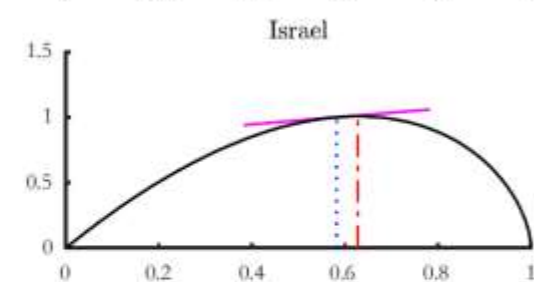
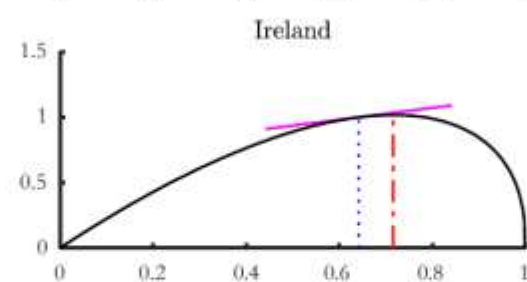
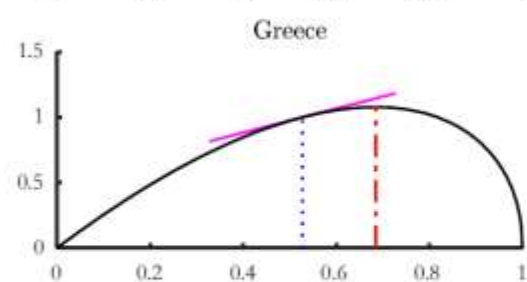
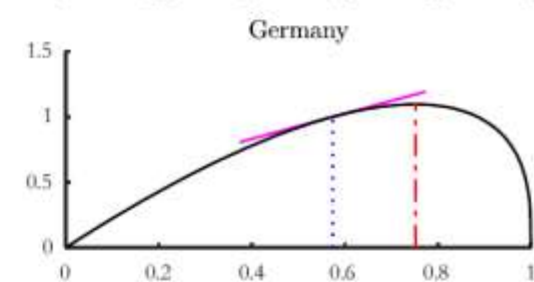
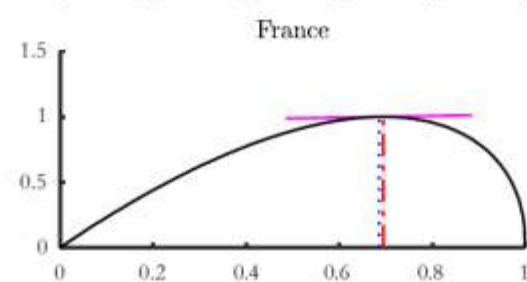
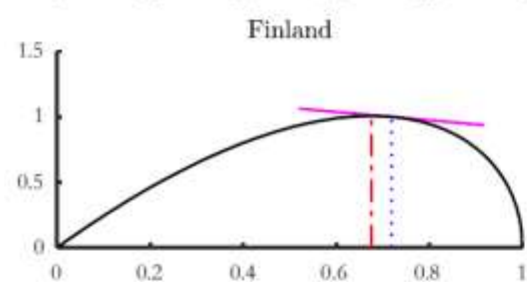
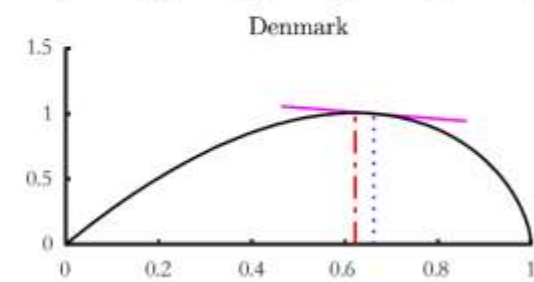
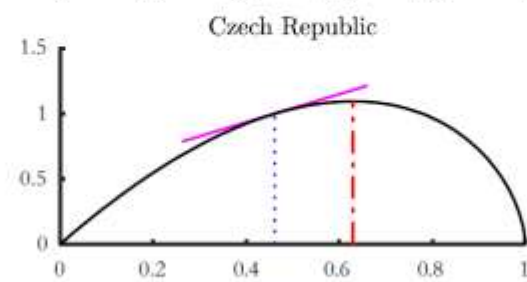
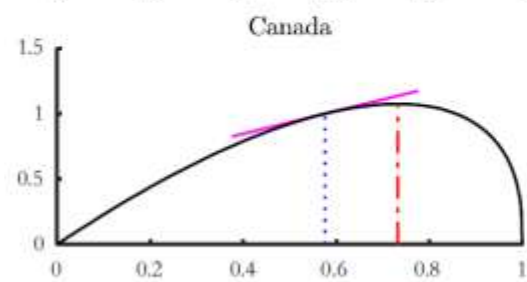
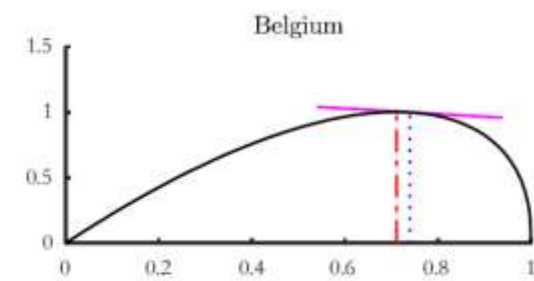
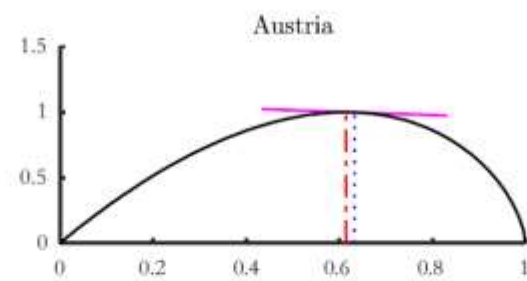
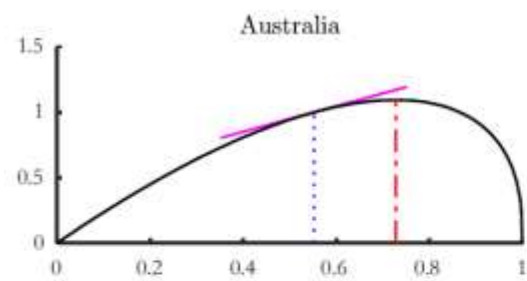
Dynamiska effekter – skatt på höga inkomster

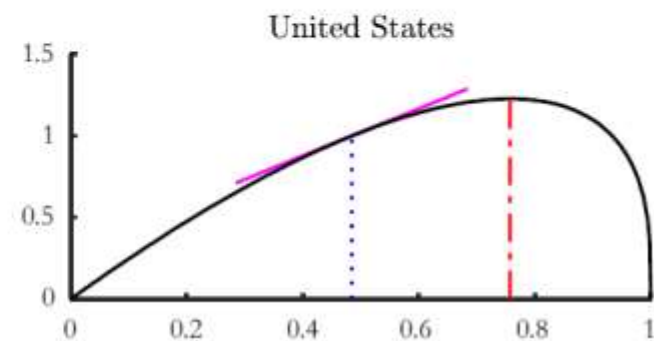
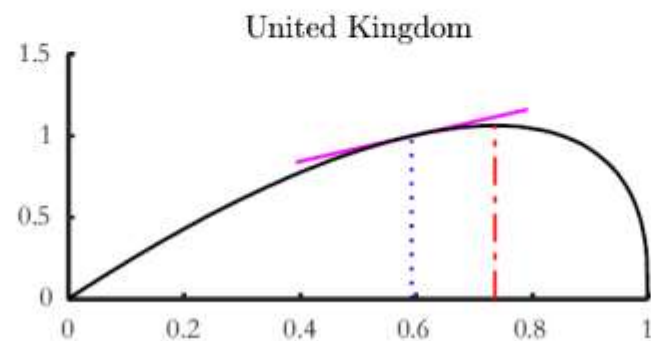
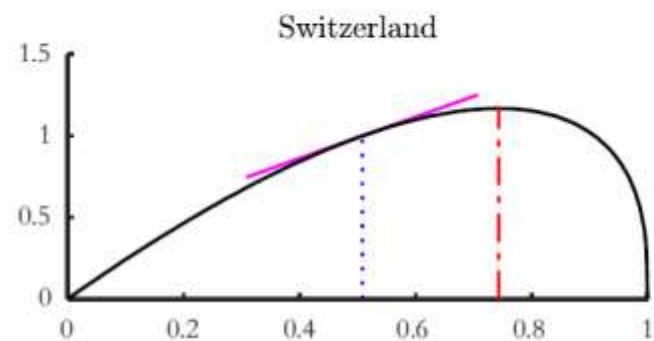
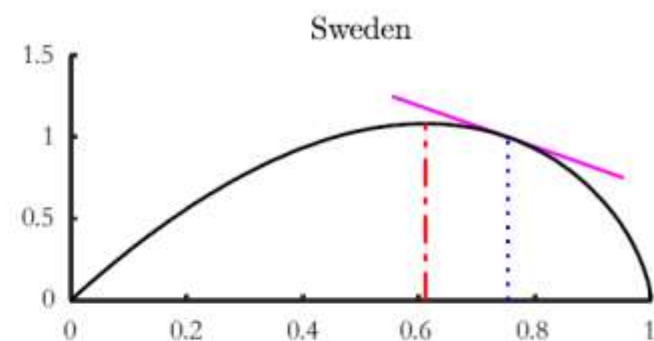
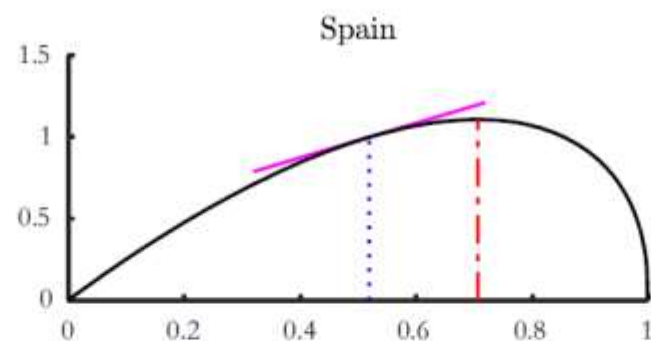
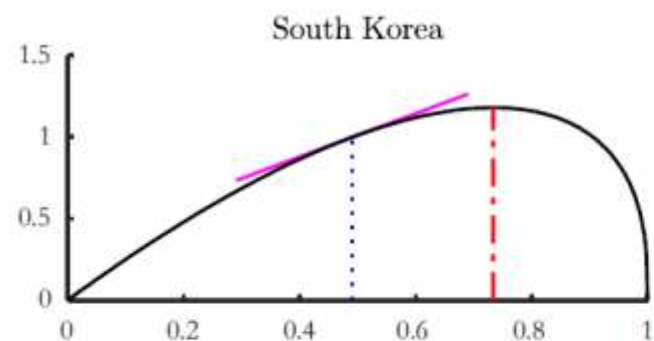
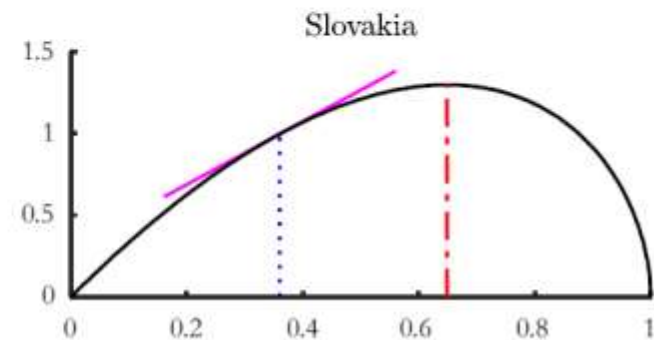
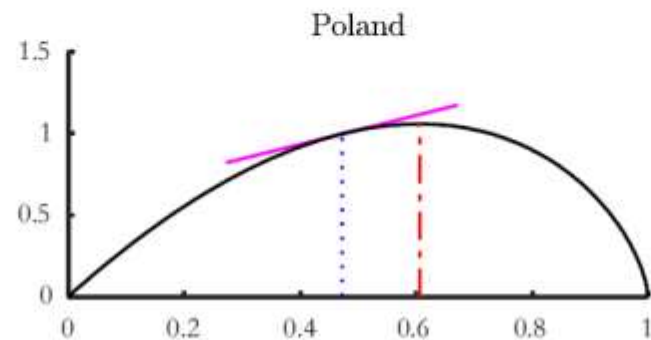
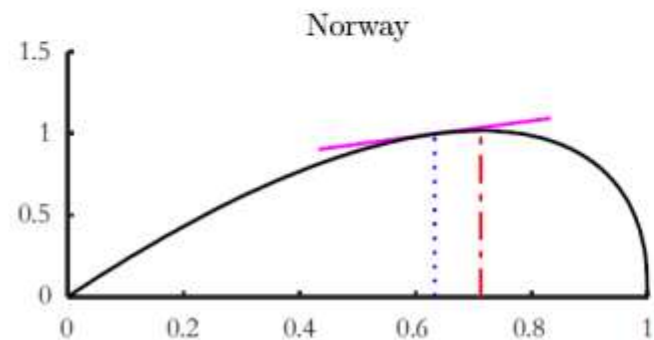
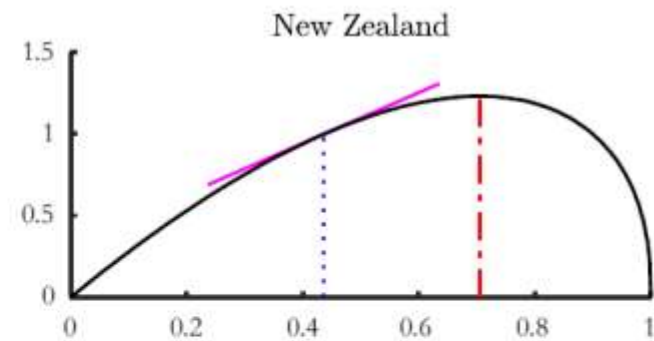
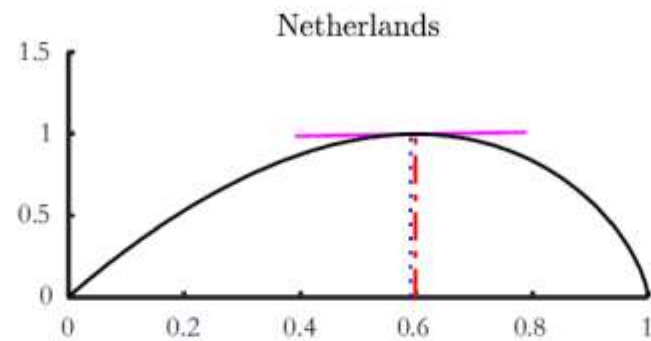
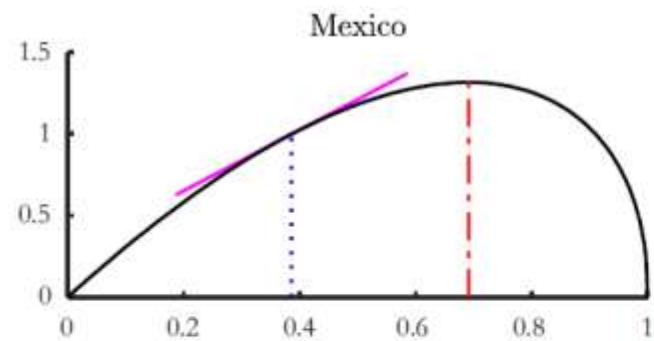
- Intäktsmaximerande skattesats (Saez, 2001): $\frac{1}{1+\alpha\varepsilon} = 61\%$
- Självfinansieringsgrad: $\frac{\alpha\varepsilon\tau}{1-\tau} = 195\%$ vid $\tau = 75\%$
- Lafferkurva (Lundberg, 2017c): $\tau(1 - \tau)^{\alpha\varepsilon}$

Lafferkurva (höga inkomster)

Country	Pareto parameter	Current top tax rate	Laffer curve peak	Degree of self-financing
Australia	1.86	55%	73%	46%
Austria	3.14	63%	61%	108%
Belgium	2.03	74%	71%	115%
Canada	1.83	58%	73%	50%
Czech Republic	2.95	46%	63%	50%
Denmark	3.04	66%	62%	119%
Finland	2.40	72%	68%	123%
France	2.20	69%	69%	96%
Germany	1.66	57%	75%	44%
Greece	2.30	53%	68%	51%
Ireland	1.98	64%	72%	71%
Israel	2.97	58%	63%	83%
Italy	2.18	55%	70%	54%
Japan	2.37	60%	68%	70%
Luxembourg	3.39	59%	60%	96%
Mexico	2.23	39%	69%	28%
Netherlands	3.35	59%	60%	97%
New Zealand	2.10	44%	70%	32%
Norway	2.02	63%	71%	70%
Poland	3.25	47%	61%	58%
Slovakia	2.71	36%	65%	30%
South Korea	1.81	49%	73%	35%
Spain	2.08	52%	71%	45%
Sweden	3.18	75%	61%	195%
Switzerland	1.73	51%	74%	36%
United Kingdom	1.79	59%	74%	52%
United States	1.61	48%	76%	30%

Aspekter jag inte hann med

- Långsiktiga effekter på karriär- och utbildningsval
- Inkomsteffekter
- Omvandling av inkomst, exempelvis från högbeskattad arbetsinkomst till lågbeskattad kapitalinkomst

Litteratur

- Flood, Lennart (2016), "Skatter räknas, räkna med skatter", *Ekonomisk debatt*, 43 (5)
- Lundberg, Jacob (2016), "Den svenska Lafferkurvan för höga inkomster", *Ekonomisk debatt*
- Lundberg, Jacob (2016), "Platt skatt för högre intäkter", Timbro
- Lundberg, Jacob (2017a), "Hur mycket lönar sig arbete i Sverige?", Timbro
- Lundberg, Jacob (2017b), *Essays on Income Taxation and Wealth Inequality*, svensk sammanfattning
- Lundberg, Jacob (2017c), "The Laffer curve for high incomes", working paper, Uppsala universitet
- Saez, Emmanuel (2001), "Using Elasticities to Derive Optimal Income Tax Rates", *Review of Economic Studies*, 68 (1)
- Saez, Emmanuel, Slemrod, Joel & Giertz, Seth H (2012), "The Elasticity of Taxable Income with Respect to Marginal Tax Rates: A Critical Review", *Journal of Economic Literature*, 50 (1)

Frågor

PAUS

Pass 3: Skatt på konsumtion

Optimal beskattning av konsumtion

- Atkinson & Stiglitz (1976): enhetlig moms optimalt
- Diamond & Mirrlees (1971): beskatta endast färdiga varor, ej insatsvaror

Aktinson & Stiglitz (1976)

- Staten bör inte snedvrida relativpriserna: om päron är dubbelt så dyra som äpplen före skatt bör de vara det efter skatt också
- Om landet har en inkomstskatt finns det inga fördelningspolitiska fördelar med olika momssatser
- Men: Varor som möjliggör större arbetsutbud bör ha lägre skatt
- Intuition: Det finns en vara – fritid – som inte går att beskatta. I stället bör man ha högre skatt på varor som är förknippade med fritid (och lägre skatt på varor som är förknippade med arbete)
- Exempel: RUT-avdrag, avdrag för dagisavgifter

Diamond & Mirrlees (1971)

- Skatter bör inte snedvrider företagens val av råvaror, energi etc. i sin produktion
- Genom att inte beskatta insatsvaror blir produktionen så effektiv som möjligt
- Beskatta endast färdiga varor som säljs till konsumenterna
- Innebär t.ex. att det är en dålig idé att beskatta järnmalm
- Men även att man inte bör ha tullar

Moms

- Mervärdesskatt tas ut i varje led av produktionen
- Varje producent skickar vidare momsen, vilket innebär att slutkonsumenten betalar i slutändan
- Finns i en majoritet av världens länder
- I Sverige sedan 1969
- Gemensamt momssystem i EU
- Modernare än sales tax

FAKTURA

Leksak	10
Moms	+2,50
	=12,50

Företag
A

Utgående moms	2,50
Ingående moms	-0
Till staten	=2,50

KVITTO

Leksak	20
Moms	+5
	=25

Leksaksbutik
B

Utgående moms	5
Ingående moms	-2,50
Till staten	=2,50

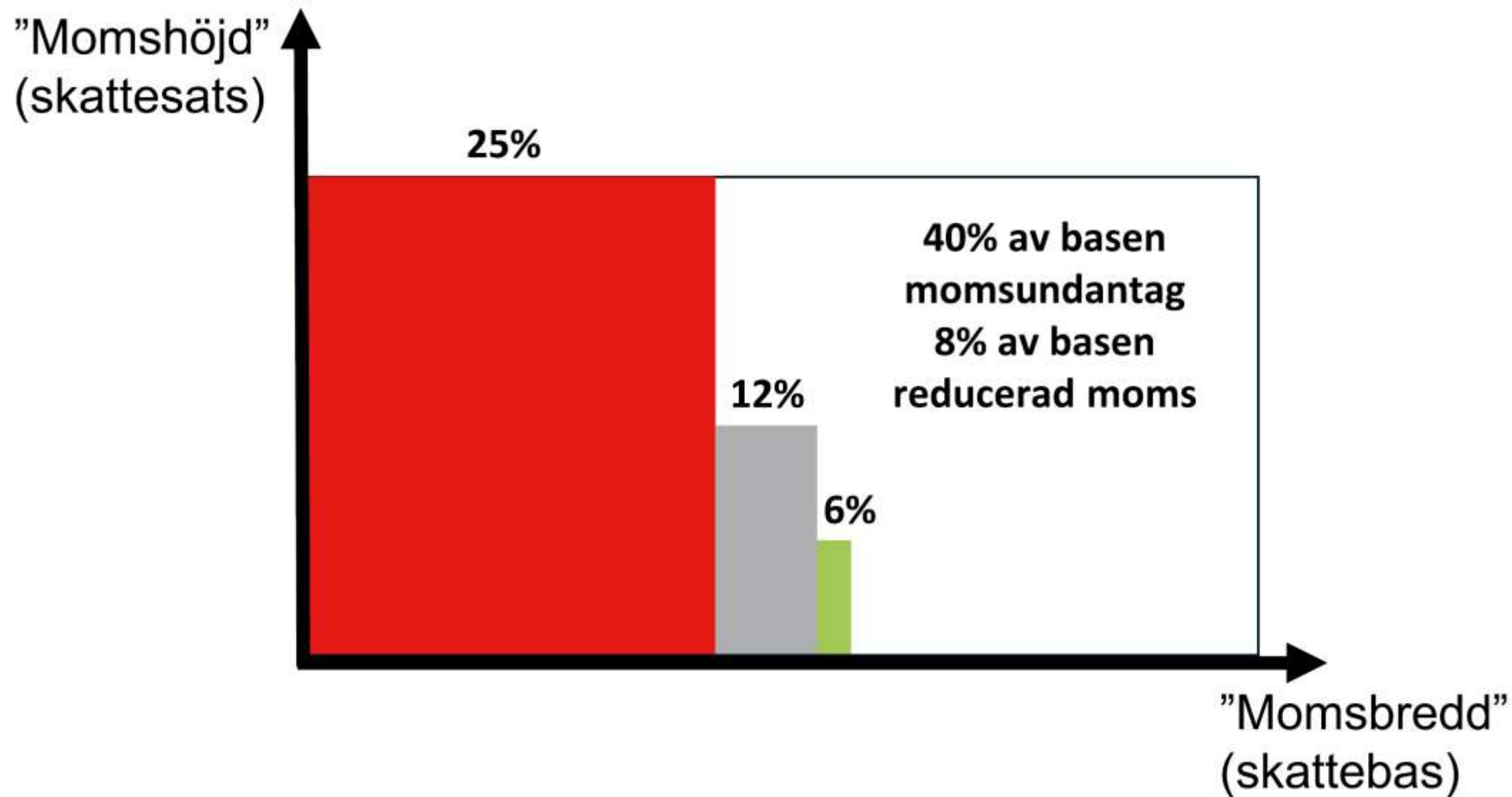
Kunden har betalt 5 kr i moms, vilket inbetalas av Företag A med 2,50 kr + av Företag B med 2,50 kr, det vill säga 5 kr.

Momssatser

- 25 %: standard
- 12 %: mat, hotell
- 6 %: tidningar, böcker, kollektivtrafik

Undantag från moms

- Uthyrning av fastigheter
- Sjukvård och utbildning
- Finansiella tjänster
- Försäkringar
- Spel
- Den offentliga sektorn

Anna Sandberg Nilsson, "Momsens skattebas och skattesatser" (Svenskt Näringsliv)

Problem med momsundantag

- Får inte dra av ingående moms
- Strider mot syftet med momsen, att den ska skickas vidare till slutkonsument
- Bostadshyror är momsfria, men fastighetsägaren har momskostnad vid t.ex. nybyggnation eller reparation – dold moms
- Incitament för t.ex. banker att utföra tjänster in-house för att slippa momsen

Slutsatser om moms

- Enhetlig moms
- Heltäckande moms
- Då beskattas alla *färdiga* varor med samma skattesats (Diamond & Mirrless, Atkinson & Stiglitz)

Pigouvianska skatter

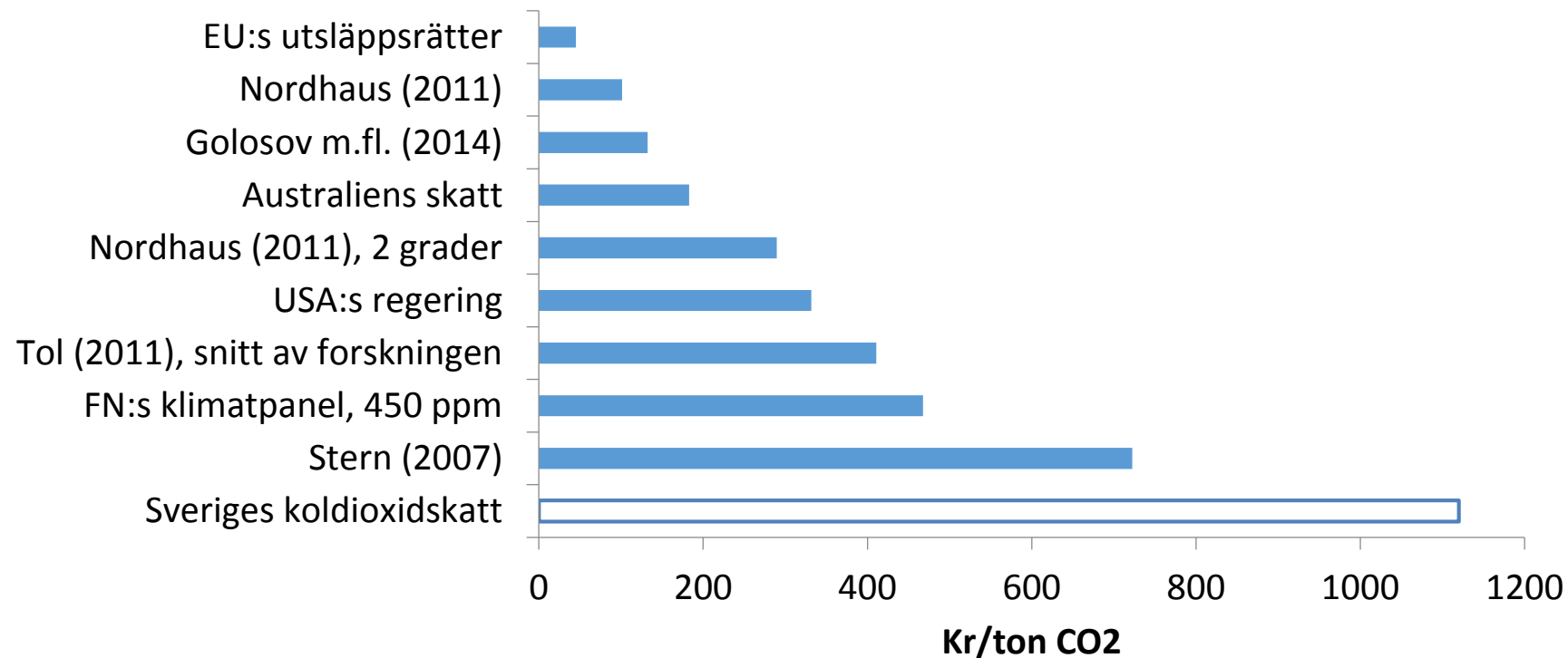
- Ibland fungerar inte den osynliga handen
- Negativ externalitet gör att den som konsumerar en vara inte betalar hela samhällets kostnad
- Typiskt exempel: föroreningar
- Roll för staten att återställa samhällsekonomisk effektivitet genom att införa korrigerande skatter, så kallade pigouvianska skatter
- Exempel:
 - Förbränning av en liter bensin orsakar en kostnad för klimatet på 3 kr
 - Utan bensinskatt blir konsumtionen av bensin ineffektivt hög eftersom bensinpriset inte reflekterar samhällets fulla kostnad
 - Om staten inför en bensinskatt på 3 kr/liter blir utfallet samhällsekonomisk optimalt

Miljöskatter i Sverige

Skatt	Skatteintäkter (miljarder)	Skattesats
Koldioxidskatt	24	1 130 kr/ton
Energiskatt på el	23	0,295 kr/kWh
Energiskatt på bensin	12	3,88 kr/l
Energiskatt på diesel	11	2,49 kr/l
Övriga miljöskatter	5	
Summa	75	

Koldioxidskatten

- Betalas på bensin och andra fossila bränslen.
- Hur mycket kostar ett ton koldioxid enligt forskningen?

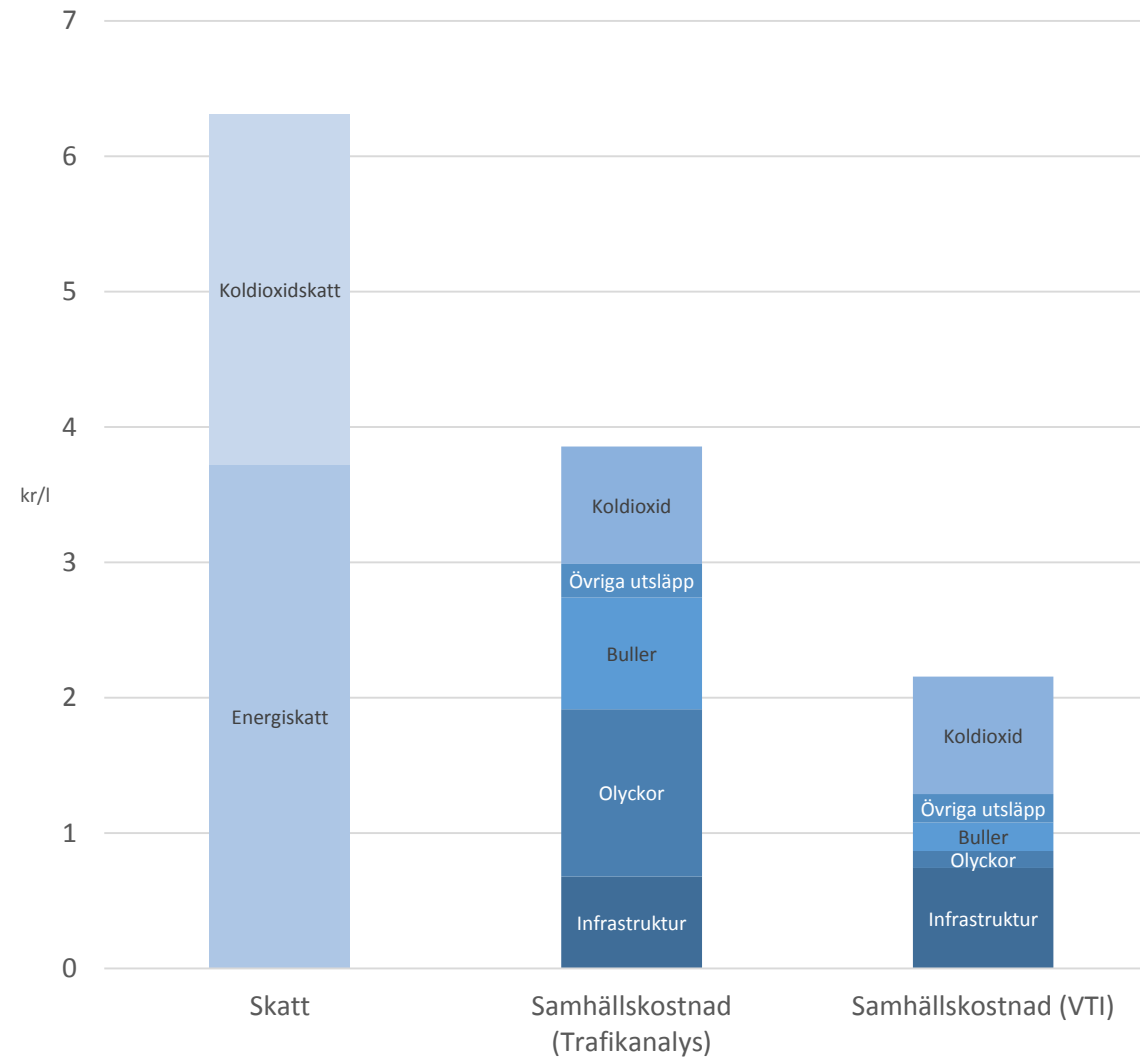

Bensinskatten

- Bensinskatten består av koldioxidskatt och energiskatt.
- Två tredjedelar av bensenpriset är skatt.

Bensin	5
Moms på bensin	1,25
Energiskatt	3,71
Koldioxidskatt	2,49
Moms på skatt	1,55
Totalt bensenpris	14

Bensinskatten

<i>Kr per personkm (totalt för flyg)</i>	<i>Bil bensin</i>	<i>Bil diesel</i>	<i>Buss diesel</i> **	<i>Person- Tåg</i>	<i>Färje- trafik</i>	<i>Flygtrafik Kr totalt</i>
Infrastruktur	0,03	0,03	0,05	0,077	0,01	≈ 0
Olyckor	0,06	0,06	0,01	0,01	0,08	?
Koldioxid	0,14	0,11	0,07	0,001	0,31	(5 870)
Övr. emissioner*	0,01	0,02	0,02	0,001	0,12	4 280
Buller	0,03	0,03	0,02	0,01	-	960
Total extern marginalkostnad	0,27	0,25	0,17	0,10	0,52	5 240 (11 110)
Internaliserande skatter/avgifter	0,32	0,19	0,15	0,08	0,27	4 300-5 700***
Icke-internaliserad kostnad	-0,06	0,06	0,02	0,02	0,25	
Internaliserings- grad	121 %	78 %	90 %	84 %	53 %	

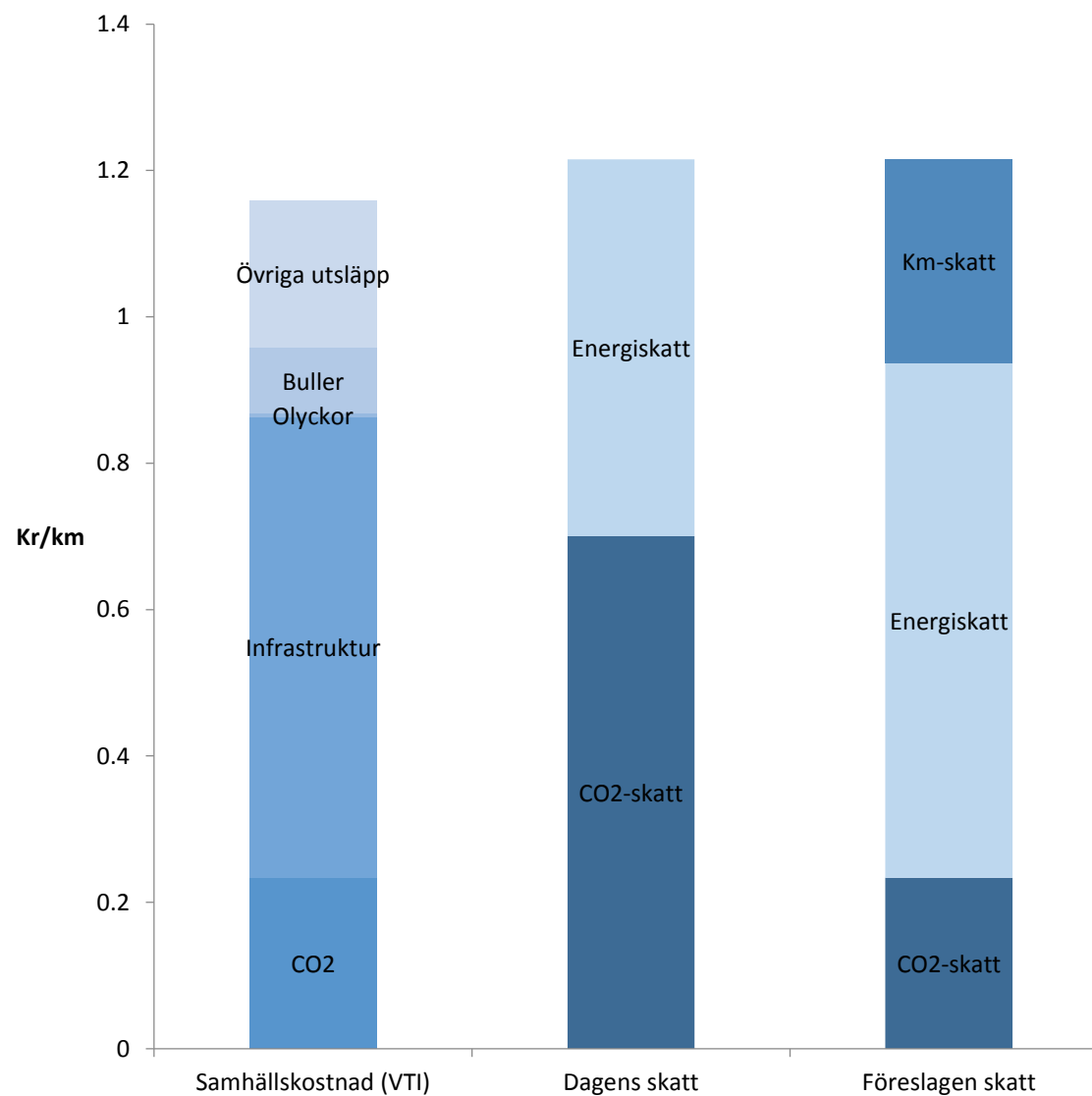
<i>Kr per tonkm</i>	<i>Lätt lastbil, diesel</i>	<i>Tung lastbil utan släp</i>	<i>Tung lastbil med släp</i>	<i>Godståg</i>	<i>Sjöfart</i>
Infrastruktur	0,04	0,10	0,06	0,070	0,006
Olyckor	0,09	0,05	0,01	0,002	0,002
Koldioxid	0,20	0,14	0,06	0,002	0,03
Övriga emissioner*	0,06	0,03	0,01	0,001	0,01
Buller **	0,05	0,03	0,02	0,007	-
Total extern marginalkostnad	0,44	0,35	0,17	0,082	0,047
Internaliserande skatter/avgifter	0,36	0,24	0,10	0,023	0,033
Icke-internaliserad kostnad	0,08	0,11	0,06	0,06	0,014
Internaliseringsgrad	82 %	69 %	62 %	28 %	69 %

Lastbilstrafiken

- För tung vägtrafik verkar skatten vara något lägre än eller lika stor som samhällskostnaden.
- Internaliseringsgrad: skatt i procent av samhällskostnad.
- Mer än 100 procent betyder överbeskattning.

Myndighet	Kategori	Internaliseringsgrad
Trafikanalys	Lätt lastbil	103–136 %
Trafikanalys	Tung lastbil	62–72 %
Trafikanalys	Tung lastbil med släp	89–105 %
VTI	Tungt fordon	105 %

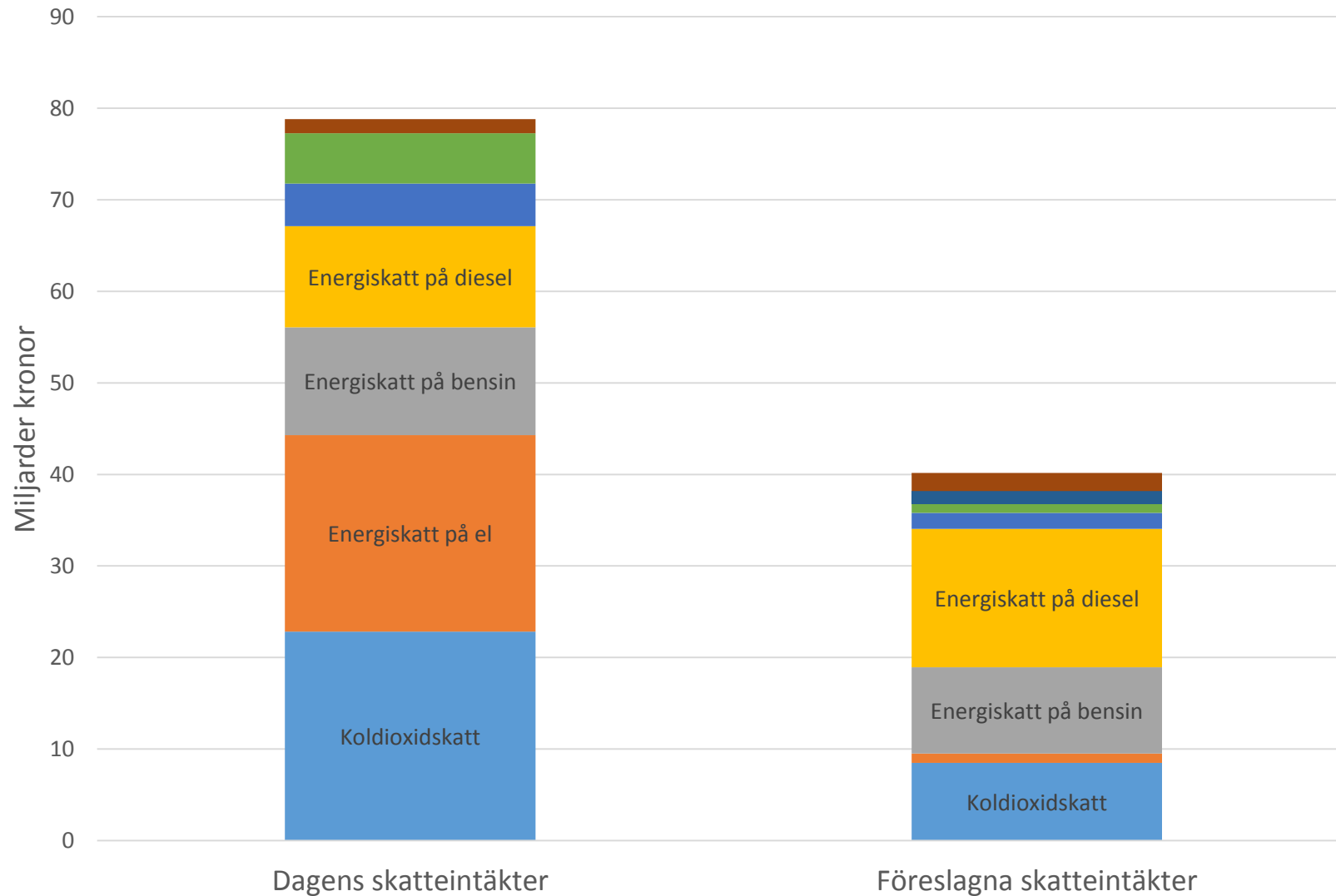
Lastbilstrafiken

Elskatten

- Över hälften av elpriset är skatt.
- Finns ingen anledning att beskatta energi i sig.
- 97 procent av elproduktionen är koldioxidfri.
- Dålig fiskal skatt:
 - Snedvrider företagens val av insatsvaror.
 - Snedvrider hushållens konsumtionsval.

Slutsats: Halvera miljöskatterna!

Litteratur

- Atkinson, Anthony B & Stiglitz, Joseph E (1976), "The design of tax structure: direct versus indirect taxation", *Journal of Public Economics*, 6 (1–2)
- Diamond, Peter & Mirrlees, James (1971), "Optimal taxation and public production I: Production efficiency", *Journal of Public Economics*, 61 (1)
- Lundberg, Jacob (2014), "Rätt pris på koldioxid"
- Lundberg, Jacob (2016), "Rött ljus för grön skatteväxling"
- Sandberg Nilsson, Anna (2017), "Momsens skattebas och skattesatser", Svenskt Näringsliv
- Trafikanalys, "Transportsektorns samhällsekonomiska kostnader"

Frågor

PAUS

Pass 4: Skatt på kapital

Skatt på kapital

- Bolagsskatt är 22 % av företagets vinst
- Kapitalinkomstskatt:
 - 30 % på aktieutdelningar och reavinster från börsbolag (bolaget har redan betalat bolagsskatt – dubbelbeskattning!)
 - 30 % på hyresinkomster etc.
 - 25 % på utdelning från onoterade aktier
 - 22 % på reavinster vid fastighetsförsäljning
 - 20 % på utdelning från fåmansbolag (3:12-bolag).

Skatt på kapital – avdrag

- Ränteutgifter, kapitalförluster etc. får dras av i inkomstslaget kapital
- Det är därför vanligt att ha underskott av kapital, t ex om man har bolån
- Man får skattereduktion för underskott av kapital i inkomstslaget tjänst ("ränteavdrag" i folkmun)
- 30 procent upp till 100 000 kr/år, därefter 21 procent

Några problem med kapitalbeskattningen

- Inlåsnings effekter när realiserade vinster beskattas
- Nominell kapitalbeskattning: även kapitalvinster som är ren inflation beskattas
- Olikformig kapitalbeskattning medför snedvridningar av investeringsbeteendet

Dubbelbeskattning av företagsvinster

- 100 kr i vinst
- 22 kr i bolagsskatt
- 78 kr utdelas
- 23 kr (30 %) i kapitalinkomstskatt
- Total skatt: 45 kr av 100 – 45 procent

Asymmetri mellan eget och lånat kapital

- Eget kapital: avkastning sker genom vinst och utdelning
 - Både bolagsskatt och kapitalinkomstskatt
- Lånat kapital: avkastning sker genom ränta
 - Räntor är avdragsgilla för företaget – ingen bolagsskatt
- Förmånligare att finansiera investeringar genom att låna än genom att ta in kapital från aktieägarna
- Negativt för den finansiella stabiliteten
- Regeringen föreslår viss begränsning av ränteavdrag och sänkt bolagsskatt, för att skapa mer symmetri

Fastighetsskatt i Sverige

- Innan 2008: Fastighetsskatt på 1 procent av taxeringsvärdet
- Sedan 2008: Kommunal fastighetsavgift på 0,75 procent av taxeringsvärdet, men högst 7 400 kr
- Taxeringsvärdet ska motsvara tre fjärdedelar av marknadsvärdet, men ofta i praktiken lägre
- Fastighetsskatt på industrifastigheter m.m.

Varför fastighetsskatt?

- Exempel: En person köper ett hus för en miljon och hyr ut för 40 000 kr, alltså en avkastning på 4 procent
- Personen måste betala kapitalinkomstskatt med 30 procent av 40 000 kr, alltså 12 000 kr eller 1,2 procent av husets värde
- Men den som bor i sitt eget hus slipper kapitalinkomstskatt
- För att återställa symmetri mellan ägt och hyrt boende: fastighetsskatt på 1,2 procent
- Alternativt en schablonintäkt inom inkomstslaget kapital på 4 procent av husets värde

Bör kapital beskattas?

- Bolagsskatt och kapitalinkomstskatt driver in en klyffa mellan samhällets och den enskildes avkastning på sparande.
- Snedvrider sparbeslutet (eg. beslutet om när konsumtionen ska ske) och skapar samhällsekonomiska förluster.
- Under vissa antaganden är det samhällsekonomiskt ineffektivt att beskatta kapital. Större skatteintäkter i längden genom att bara beskatta arbete. (Chamley–Judd-resultatet)

Bolagsskatt i en liten öppen ekonomi

- Med perfekt rörlighet av kapital över gränserna är den optimala bolagsskatten noll för ett litet land. (Gordon, 1986)
- Avkastningen på kapital efter skatt är given på världsmarknaden. Om ett land inför en bolagsskatt kräver investerarna högre avkastning före skatt och färre investeringar kommer till stånd.
- Detta leder till lägre löner. Löntagarna får därmed bära hela bördan av bolagsskatten. Bättre att inte ha någon bolagsskatt och beskatta löntagarna direkt.

Empiriska uppskattningar

- Finansdepartementet: "Undersökningarna tyder på att produktionsfaktorn arbete bär en relativt stor andel (större än 50 procent) av bolagsskatten i en liten öppen ekonomi."
- Självfinansieringsgrad vid sänkt bolagsskatt:
 - Finansdepartementet (2017): 43 procent
 - Sørensen (2010): 30 procent
 - Norrman & Virin (2007): > 100 procent

Beskattning av fåmansbolag

- Sedan skattereformen 1991 är det lägre skatt på kapitalinkomst än på arbetsinkomst för den som betalar statlig inkomstskatt
- Incitament för höginkomsttagare att sätta sig på aktiebolag och ta ut vad som egentligen är inkomst av arbete som kapitalinkomst, genom att göra en utdelning till sig själv
- För att förhindra sådan inkomstomvandling finns fåmansbolagsreglerna (även kallade 3:12-reglerna efter den gamla paragrafen)
- Gäller för personer som är verksamma i aktiebolag som de äger
- Extremt komplexa regler som förändrats många gånger

Beskattning av fåmansbolag i huvuddrag

- Utdelning från fåmansbolag beskattas som inkomst av kapital (22 % bolagsskatt samt 20 % kapitalinkomstskatt) upp till:
 - 2,75 inkomstbasbelopp (170 000 kr) – förenklingsregeln (används av 70 % av företagen, framför allt småföretag), eller
 - 50 % av företagets lönekostnader – löneregeln (används av stora företag)
- Utdelning som överstiger ovanstående gränsbelopp beskattas som inkomst av tjänst
- 140 miljarder i inkomst från fåmansbolag 2014, varav hälften beskattades som tjänst och hälften som kapital

Investeringsparkonton

- Traditionell kapitalbeskattning beskattar realiserade vinster
- Innebär inlåsnings effekter, eftersom man kan skjuta upp sin skattebetalning genom att undvika att sälja t.ex. aktier som gått upp i värde
- Den som realiserar vinster varje år betalar mer skatt än den som realiserar vart tionde år
- Investeringsparkonto (ISK), som infördes 2012, är en lösning på detta
- Man beskattas årligen med en schablonintäkt motsvarande 1,25 % av sparkapitalet i stället för skatt på löpande utdelningar och kapitalvinster

Litteratur

- Företagsskattekommitténs betänkande, SOU 2014:40
- Gordon, Roger (1986), "Taxation of Investment and Savings in a World Economy", *American Economic Review*, 76 (5)
- Norrman, Erik & Virin, Niclas (2007), *Slopad bolagsskatt – analys och konsekvenser*

Frågor

Ett optimalt skattesystem

- (Platt) inkomstskatt
- Enhetlig och heltäckande moms
- Miljöskatter som motsvarar miljöskadan
- Ingen skatt på energi
- Låg eller ingen bolagsskatt, och åtminstone symmetri mellan eget och lånat kapital
- Låg eller ingen kapitalinkomstskatt
- Ingen arvsskatt, förmögenhetsskatt, stämpelskatt eller transaktionsskatt

Sluttest

tinyurl.com/skattetest

Tack för i dag!